کەپیتاڵیزمی ئەمڕۆ و بێئومێدی
… ڕزگار حەمە ڕەشید

ئاسانترین ڕێگا بۆ ئەوەی خۆت لە هەموو بارگەکانی ئاکتیڤ بوون و پلانی هەڵگەڕاندنەوەی سەراسەری بەتاڵ بکەیتەوە ئەوەیە خۆت ڕادەستی هەڵەشەیی و هەڵچوونە کاتیەکانت بکەیت. ئەمەش جگە لەوەی هیچ کاریگەری بەجێ ناهێڵێت و دەسەڵات ئاسوودەتر دەکات، دەبێتە پێگەیەکی پتەویش بۆ زیاتر مانەوەو گەشەکردنی نەخشەکانی دەسەڵات. ئەم نەوەیەی کەپیتالیزم کار لەسەر بێبەهاکردنی هەموو جۆرەکانی ڕەخنە دەکات، ئەوەش ڕێك لەناو دڵی ئەو فاکتەوە سەرچاوەی گرتووە کە ڕەشترین جۆری بێئومێدی ئەو جۆرەیە کە مر▯ق جگە لەوەی لەبەرامبەر مرۆڤەکانیتر و جیهاندا هەیەتی، بێئومێدیەکەی دەگاتە قووڵایی ناخی خۆی. ئەوە ئەو جێگایەیە کە هیچ شۆڕشێك و هیچ بزوتنەوەیەکی چاکسازی و هیچ پرۆژەیەکی ڕەخنەیی ناتوانێت ساڕێژی بکات. بێبەهاکردنی ڕەخنە و بێبەهاکردنی زانیاری و هەڵڕشتنی چەندەها هەواڵی لاوەکی بەناوی گرنگترین هەواڵ و دروستکردنی سەدان ڕوداوی لەخشتەبەر لە چەند کاتژمێرێکدا، باسکردنی هەموو کارەساتەکان بەبێ پەردە لە کەناڵەکانەوە، دروستکردنی زۆرترین دڵەڕاوکێ و بڵاوکردنەوەی نەخۆشیەکانی دۆشدامان و تراوما و فۆبیا و بێئارامی؛ لە دیارترینی ئەو دەستدرێژیانەن کە ئەم نەوەیەی کەپیتاڵیزم لە ڕێگایانەوە ژیان و مانەوەو بەردەوامی و گەشەکردنی ئابووری خۆیی لێوە دەستەبەر دەکات.

ململانێی ئابووری و بەهۆیەوە ململانێ بۆ دابەشکردنی دەسەڵاتەکان لەنێوان زلهێزەکاندا و دابەزاندنی ئەو ململانێیانە بۆ دەساڵاتە لۆکاڵیەکانی ووڵاتە پاشکۆکان و گەیاندنی دڕدۆنگی و بەدگومانی بە پەنهانترینی خانە کۆمەڵایەتیە دوور و نزیکەکان؛ بێ ڕیسکترین شاڕێگەکانی گەیشتنی ئەم نەوەیەی کەپیتاڵیزمە بە ئاسوودەیی ڕەها. لە نێو کۆمەڵگاکانیشدا بە یاساییکردنی هەموو جۆرەکانی بێ یاسایی و گواستنەوەی شەڕی بەرژەوەندیەکانی دەسەڵاتە لۆکاڵەکان بۆ نێو شەقامەکان و پێکدادانی خەڵک لەسەر مافە گشتی و ڕۆژان▯ی▯کانی خۆیان، وەك بێمتمانەیی پەڕینەوە بەسەر شەقامەکاندا، سەرەگرتنی بەردەم بنکەکان، ڕاوەستانی عەرەبانەکان، سیستمی ترافیك و ڕاوەستانی ئۆتۆمبێلەکان و قۆرخکردنی شۆستەکان و پیسکردنی ژینگە بە هەموو جۆرەکانی شتومەك فڕێدان و دوکەڵ و گوێپێنەدان بە

سەوزایی و تەندروستی و بەرباد بوون بەرامبەر هەموو پرەنسیپە سادەکانی مرۆڤ بوون، باشترین ڕێگاکانی درێژکردنەوەی تەمەنی ئەو نەوەیەی کەپیتاڵیزمە.

سەرەتا مرۆڤ بیری لە دروستکردن و جەکەوتەکردن و فەلسەفاندن و پاشان نوسینەوەی یاساکان دەکردەوە، دەوڵەت دەرەنجام و دەرهاویشتەی ئەو بیرکردنەوانەی مرۆڤەکان بوو بە پاراستنی مافی هەموان لەناو سیستەمێکی دادپەروەرانەدا. ئەوکات، خەباتە زەینیەکانی مرۆڤە دەربەستەکان بە فەراهەمکردنی گوزەرانێکی باشتر و هەڵچنینی پایەکانی کارەکتەرێکی ئازاد و بە ئاگا، پەلی دەهاویشت بە دەست تەوەردان لە ورد و درشتی پاشماوەکانی ژیانی بەربەری و شەڕانگێزیەکانی مرۆڤ بەرامبەر ئەوانیتر. لە دەورانێکدا لە ڕێگای تیۆریزەکردن و هەوڵدان بە خەبات لە پێناو پراکتیزە کردنی پەیمانی کۆمەڵایەتی تەندروست و شایستە بە هۆشیاریەکانی مرۆڤی پاش سەدەکانی ناوەڕاست، دواتر شیکردنەوەو ڕەخنە لێگرتن و هەوڵی بژاردەکردن و خەبات بە وەستانەوە بەرامبەر سیستمی ئابووری خڵتەی فیوداڵیزم و پاشان کەپیتاڵیزم لە سەرەتای شۆڕشی پیشەسازییەوە، پاشان تێڕامان و خوێندنەوەی شکستە دەروونی و ڕەوانییەکانی مرۆڤی پاش قۆناغی کۆڵانیاڵیزم و شەڕە جیهانییەکان، لە کۆتاییشدا ڕەخنە گرتن لە سیستمی پەرلەمانی دیموکراسییەت و دەزگا تەئدیبییەکان و میدیا و حیزب و هەموو دامەزراوە جۆراو جۆرەکانی تری مۆدێرنیزم. بە درێژایی ئەو مێژووە شانبەشانی هەر هەنگاوێکی ژیاندۆستانەی مرۆڤ، دەسەڵاتی سیاسی لە شکڵە جۆراو جۆرەکانی خۆیدا کاری لەسەر نوێکردنەوەو خۆ ماکیاژ کردنەوە و گەشەپێدانی خۆی کردووە، لە بەرامبەریشدا هەموو تواناکانی خۆیی تەرخان کردووە بە بە لاڕێدا بردن و سەرلێشێواندن و پاشەکشە پێکردنی هەر بزووتنەوەیەك کە کاروانەکەی ئەو دوا دەخات، یان ئەگەری پێکخستنی نزیك دەکاتەوە. ئەمەش تەنیا بە تیرۆری دەروونی و جەستەیی نا، بەڵکو بە بەکارهێنانی هەموو توانا سیخوڕیەکانی خۆی بە دەستگرتن بەسەر بزوتنەوە شۆڕشگێڕەکاندا، پاشان نیشاندانی خراپترینی شۆڕشگێڕە سەرکردە دروستکراوەکانی خۆی لە فەرمی سەرکردەی بزوتنەوە شۆڕشگێڕیە سەرکەوتووەکاندا.

ئەگەر بە ڕەچەڵەکی شۆڕشەکاندا شۆربینەوە بە ناو مێژووی سەرهەڵدانیان و بکەرە سەرەکییەکانیان، لە سەرتاسەری جیهاندا هەمان دیمەن دەبینینەوە کە بکەرە ڕەسەنەکانی شۆڕشەکان هەمیشە وەك سمبولی قوربانیدەر و وێنەیەکی پیرۆز پارێزراون، کەچی ئەوانەی

دەسەڵاتیان گرتەتە دەست، هەمان پلانەکانی دەسەڵاتی پێشوویان جێبەجێ کردووە، بەڵام بە فۆرمێکی جیاوازتر و بە دروشمی جیاتر. هەر بۆیە نوسەرانێکی زۆری بەئاگا سەرهەڵدەدەن و باس لە دووبارە بوونەوەی ستەم و سەرکوتی ئەو سیستەمە نوێیە دەکەن کە لە منداڵدانی شۆڕشەوە هەڵتۆقیوە. بەمەش نەك تەنیا سەرلێشێوانی زیاتر بڵاو دەکەنەوە، بەڵکو دەشبنە سەرچاوەی ئەو بێئومێدییەی ناو ناخی مرۆڤەکان بەرامبەر بە خودی خۆیان؛ کە لە هەموو جۆرەکانی تری بێئومێدی لەکارخەرتر و ڕوخێنەر ترە. ئەو جۆرە لە بێئومێدی کە ئەم نەوەیەی کەپیتاڵیزم ژیانی ئەبەدی خۆیی لەوە مسۆگەر دەکات.
ئەم بێئومێدییە بەرامبەر بە خود، مرۆڤ دەگۆڕێنێتەوە بۆ خانەی سەرەتا، بە ئەو شێوەیەی سەرەتا مرۆڤ بیری لە دروستکردن و جێکەوتەکردن و فەلسەفاندن و پاشان نوسینەوەی یاساکان دەکردەوە، بەڵێ بە تێکوپێکشکاندنی ئەو یاسایانە مومارەسەی بێئومێدییەکانی خۆی دەکات؛ ئەمەش نەك ئەو شوێنەیە کە وەك لە سەرەتادا باسمکرد، ئەم نەوەیەی کەپیتاڵیزم بە چۆی ئیشی لەسەر دەکات و هەر ڕۆژێکی درێژ بوونەوەی ئەو بێئومێدییە، بەردەوامی بە کۆڵەکە کردنی زیاتری سەرمایەکانی ئەو دەدات.

لێرەدا تەنیا جیاوازییەك لەنێوان ووڵاتانی سەنتەر یان ناوەکانی تری وەك(زلهێز، پێشکەوتووو...هتد) لەگەڵ ووڵاتانی پاشکۆ، بە ئەو مرۆڤانەی ئەم نەوە نوێیەی کەپیتاڵیزم تێکیشکاندوون، لە شێوازی مومارەسەکردنی ئەو بێئومێدییەدایە. لە ووڵاتە سەنتەرەکان، مرۆڤ بە جۆرێکی بێدەنگ لە خۆکوژی مومارەسەی بێئومێدییەکانی خۆی دەکات. مەبەست لە جۆرێکی بێدەنگ لە خۆکوژی، فەرامۆشکردنی ژیانی ڕاستەقینە و خۆدانە دەست ژیانێکی خوازراوە. تەسلیمبوونە بە جۆرەکانی گیرۆدەبوون، گیرۆدەبوون بە کار (workaholics) گیرۆدەبوون بە خوێندن(studyholic)، گیرۆدەبوون بە کاتی خۆش (Funaholics) ، دیوێکی تریشی بریتییە لە تێکوپێکشکاندنی یاساکانی ناوەوە، مەبەستم ژیانێکی ئاسایی ناو ماڵە، ئەگەر نەبێتە بەلانە ئەوا لە ماڵێکی ناڕێکخراوو شپرزەدا ژیان بەسەر دەبات، زۆرجار ئەم شپرزەییە و لادانانەی خۆی لەگەڵ دەرەوەشدا هاوبەشی پێدەکات، هەرچەندە دەشبێتە یاسا شکاندن و زۆرجاریش سزاکانی وەردەگرێت. واتە لە ووڵاتانی سەنتەردا یاساکان لە دەرەوە بە قورسی جێبەجێدەکرێن و تێکشکاندنەکان بە داپۆشراوی لە ناوەوە پیادە دەکرێن.

بەڵام لە ووڵاتە پاشکۆکاندا، مرۆڤەکان بێئومێدییەکانی ناو خۆیان

دەبێنە ململانێکانیانەوە لەناو ژیانی گشتیدا و لەگەڵ یەکتریدا هاوبەشی دەکەن، ئەمەش وەك پێشتر باسم کرد، لە ڕێگای ڕەتکردنەوەو پێشێلکردنی ئەو پرەنسیپ و یاسایانەی کە خۆیان لە بەدەستهێنانیاندا بەشدار بوون. سیستمە تۆتالیتارەکانی ئەو ووڵاتانەش کە گرێدراوی ڕێککەونتەکانی ئەم نەوەیەی کەپیتاڵیزمن، هەموو ئاسانکارییەك بۆ پراکتیزەکردنی ئەو جۆرە لە ژیانەکی لەبەریەك هەڵوەشاو دەکەن. بۆ نموونە عێراقی ڕژێمی پێشوو ژیانی خۆیی لە ڕێگای بەسەختی پیادەکردنی یاساکانەوە دەستەبەر دەکرد (ئەوەی زۆرجار لە بەزاری هاونیشتمانیانەوە گوێمان لێدەبێت خۆزگە بە ڕژێمەکەی سەدام دەخوازن گوایە یاسای جێبەجێ کردووە) ئەوەی وایدەکرد ئەو ڕژێمە بەو توندڕەویە جێبەجێکردنی یاساکان بەسەر هەموو تاکەکی عێراقیدا بسەپێنێت، ئەوە بوو کە دڵنیا بێت لەوەی دەتوانێت لادەرەکان یان تێکدەرەکان (بەو واتایەی خۆیان بەکاریان دەهێنا، مخربین) بە ئاسانی دەستنیشان بکات. ئەو هەموو جووڵانەوەیەکی ناڕەزایی دژی بە تێکدەر ناوزەد دەکرد، بۆیە پێویستی بە سیستمێکی یاسایی تۆکمە هەبوو تا بتوانێت ڕاوی نەیارەکانی خۆی بکات. لە بەرامبەریشدا، زۆربەی خۆپیشاندانەکان بۆ پێشێلکردنی یاساکان و وێرانکردنی خزمەتگوزارییەکان گوزارشتیان لە خۆیان دەکرد، تا کاتی ڕاپەڕینیش بینیمان چۆن هەموو جێگاکان دەسووتێنران و تاڵاندەکران و تەنانەت کوشتارگەکانی سزای دوژمنانیشیان دەهێنایە بەردەم ماڵەکان و مزگەوتەکان و قوتابخانەکانەوە. ئێستا عێراقی ڕژێمی نوێی پاشکۆی ئەم نەوەیەی کەپیتاڵیزم ژیانی خۆیی لە ڕێگەی ئەو بێ یاسایی و پێشێلکاریانەوە مسۆگەر کردووە. یەکێك لە چەکە گرنگەکانیشی بریتییە لە چاندنی گەرای ئەو بێئومێدییە قووڵەی ناو ناخی مرۆڤەکان بەرامبەر بە خودی خۆیان، بریتییە لە نەهێشتنی ڕێزی مرۆڤەکان بە خودی خۆیان، تێکوپێکشکاندنی کارەکتەری مرۆڤەکان و بڵاوکردنەوەی ترس و تۆقاندن و گومان لە یەکتر و دروستکردنی تارمایی هەزاران ڕاپۆرتنووس بەسەر کۆمەڵگاوە.

بۆیە یەکێك لە ڕێگاکانی چارەسەر و ڕزگاربوون لە کۆیلەیەتی ژێر دەستی ئەم نەوە نوێیەی کەپیتاڵیزم، لە گەڕاندنەوەی مرۆڤەکاندایە بۆ ناخی خۆیان. چارەسەری کۆمەڵایەتی ئەو فەسادە بەربڵاوەی لە ناوەوەی ئەو کۆمەڵگایەدا گەراکانی خۆیی داناوەو ڕۆژ بەڕۆژ گەورەتر دەبێت. خۆ دەربازکردن لەو پشێوییەی میدیا لەناخی هەریەکێکماندا ڕۆژانە دەیچێنێت، گەڕانەوە بۆ دروستکردنەوەی کارەکتەرە ئاکتیڤ و هۆشیارەکەی خود، بەرپرسیارێتی تاك بەرامبەر

بە ناخی خۆی و پاشان بەرپرسیارەتی بەرامبەر کۆمەڵگا و ژینگە و گیانی لەخۆبردوویی و بەتەنگەوەهاتن و خۆڕێکخستنەوە، خۆ دەربازکردن لە هەڕەشەیی و هەڵچوونە کاتیەکان و پاشان بەشداریکردن لە ڕێکخستنەوەی ژیان لەدەست ئەو هەموو فەوزایەی کە خۆمان لەژێر کاریگەری ئەم دەسەڵاتەو ئەم سیستەمە فاشیستانەدا دروستمان کردوون.

لە ڕاوێژکارەکەی داوودئۆغڵوەوە فێربن! … هیوا خۆشناو

ئەتیەن ماهچوپیان نوسەر و سیاسەتمەداری بەڕەگەز ئەرمەنی ڕاوێژکاری سەرۆکی داوودئەحمەد ئۆغڵوی سەرۆک وەزیرانی پێشوی حکومەتی تورکیا بو، کە سەرۆکوەزیرەکەی ئەوەی لە دەستی هات دژ بە گەلی کورد ئەنجامی داو دوایی وازی لە کورسیەکەی هێنا.
ناوبراو لە دوا نوسینی خۆیدا لە ڕۆژنامەی "ئیلکە هابەر"ی نزیک پارتی دادو گەشەپێدانی دەسەڵاتداری تورکیا ڕێککەوتنی ١٧/٣/٢٠١٧ دا، بابەتەکی زۆر سەرنجڕاکێشی بەناوی PYD’nin sırrı واتە "نهێنیەکانی PYD" بڵاوکردۆتەوە. هەرچەندە ئەو نوسەرە سیاسیە بە ئەزمونە سۆزێکی بۆ کێشەی کورد نیە، بەڵام بەهۆی بابەتیبوونی نوسینەکەی لە هەندەک بواردا، بەپێویستم زانی بەشەکی وەرگێڕمە سەر زمانی کوردی یان بیخەمە بەر دەست خوێنەران. بێگومان هەندەک بابەت کە ناوبراو باسی کردونە جێگای سەرنج و تێڕامانن:
– لە سەرەتای بابەتەکەدا نوسەر سەرنج ڕادەکێشێتە سەر سەردانەکەی دوایی ئەردۆغان بۆ مۆسکۆ کە داوای داخستنی بیرۆی پارتی یەکێتی دیموکراتی PYDی کردبو و پێیوایە هەڵوێستەکەی مۆسکۆ کە گوێی لە داواکاریەکەی ئەردۆغان نەگرت، کارێکی چاوەڕوانکراوبو و لەو ماوەیەی ڕابوردودا، ئێمە بوینە شاهێدی زۆر هەوڵەی وای تورکیا بەڵام هیچ کامێکیان ئەنجامیان نەبو. نوسەر ئەڵێ: "جگە لەوە بەپێچەوانەی داواکاریەکانی تورکیا، ئەمریکا هاوکاریە سەربازیەکانی وەک گەیاندنی چەکوتەقەمەنی و تیمی تایبەتی مەشقوڕاهێنان بە هێزەکانی سوریای دیموکراتی کە بە دەستپێشخەری پەیەدە سازکراوە زیاتر کردوە، ڕوسیاش بەردەوامە لە هاوکاریە سەربازی و سیاسیەکانی لەگەڵ ئەو پارتە و هیچ کێشەیەکی لەگەڵ ئەو

پارتە نییە کە درێژکراوەی PKK یە و سیستەمی سیاسی و ئیداری خۆی لە باکوری سوریا دامەزراندوە. ئیمە ناچارین تەسلیمی ئەو واقیعە ببین کە PYD لە پەیوەندیە تاکتیکیەکانی لەگەڵ ڕژێمی ئەسەد سەرکەوتو بوە و لەگەڵ ئێرانیش شتەکیان پێ ئەدات و شتەکیان لێ ئەستێنێ. توانیمان لە سەرەتاکانی ساڵانی ٢٠٠٠ پکک و کوردانی سوریا ناچاری پاشەکشە بکەین، بەڵام لە ڕۆژی ئەوڕۆدا سەرباری ئەوەی تورکیا ئامادەیە زۆر شت بکاتە قوربانی بۆ ئەوەی هەنگاو بۆ دواوە بە PKK بنێ سودی نیە.

– ناوبراو لە بەشەکی دیکەی نوسینەکەیدا باس لە پەیوەندیەکانی ئێران و پکک دەکات و بانگەشە دەکات کە کوردەکانی نزیک لە بارزانی زۆر هەوڵیاندا شەڕ دژ بە ئێران ئەنجام بدەن، بەڵام پکک ئەو هەوڵەی ئەوانی مایەپوچ کردەوە. هەروەکا ماهچوپیان قسەی سەرجەم مەدیاکانی ئاک پارتی و نزیک لەئەو بڵاودەکاتەوە و بانگەشەی پێشێلکردنی مافی مرۆڤ دەکات لە لایەن PYD و پێیوایە کەمەڵگەی نەودەوڵەتی سەرجەم پێشێلکاریەکان دەبینێ، بەڵام مافی مرۆڤ لە سوریا لە پلانی یەکەمدا نیە.
لە کۆتایی بابەتەکەیدا ئەتیەن ماهچوپیان لە پێنج خاڵدا هەکاری پشتگیری خۆرئاوا و ئەمریکا بۆ ڕۆژئاوا ڕوندەکاتەوە کە ئەمانەن:
١-بۆ ئەوەی PYD بەتەواوی نەچێتە ناو باوەشی ڕوسیا، ئەمریکا ئامادەیە پشتگیری لێ بکات.

٢- جگە لەوەی PYD لە سوریا زەمینەی هێزێکی سیاسی لەباری تێدا بەدی ئەکرێ، هاوکات هێزێکی سەربازی پتەوە. هێزە سەربازیەکانی ئەو ڕێکخراوە لەلایەک لە خێڵەکی ناوچەکە پێکهاتون، لە لایەکی دیکەی ئەگەر لەگەڵ سوپای ئازادی سوریا بەراوردیان بکەین ، ئەوان زۆر بەهێزترن.
PYD-٣ هەستی بەوە کردوە کە پێویستی بە سیاسەتی ئەمریکایە، بۆیە لەبەرانبەر ئەو یەکەدا، داخوازیەکانی ئەمریکا جێبەجێ دەکات.
٤- ئەگەر PKK/PYD لەگەڵ هێزە موحافەزەکارەکانی دیکەی کوردی بەراورد بکەین، بەئاشکرا دەرئەکەوە، کە هزری نەتەوەپەرستی تێدا کەمە و لە جیاتی ئەوە پێکهاتەیەکی فرە ناسنامەییە.
٥- ئەگەر PYD لەگەڵ کوردانی دیکەی سوردیا بەراورد بکەین، دەبینین لە بواری تەگەی کەمەڵایەتیەوە لە هەر هەموویان مەدەرنترە.
لە دەری کۆتاییدا نوسەر پێیوایە: ڕۆژئاواییەکان نایانهەوە ڕاستەوخۆ پشتگیری هێزێک بکەن کە لە توندوتیژیدا گەڵاوە، بەڵام ئەوەڕ جگە لەوان چارەیەکی دیکەیان نیە.

چەند سەرنجێک

مرۆڤ ئەگەر سەیری شیکردنەوە و لێکدانەوەکانی ئەتیەن ماهچوپیان بکا و لەگەڵ ڕێکخراوە کوردیەکانی دژبەرانی PKK/PYD بەراوردیان بکات، سەری سوڕ ئەمێنێ. وادیارە لە سیاسەتدا، ڕکە بەرایەتی کردن کارێکی ئاساییە، بەڵام ناواقیعبوون مرۆڤ توشی هەڵەی کوشندە دەکات. ماهچوپیان ئەگەرچی ناچارە لە ڕۆژنامەیەکی سەر بە AKP کۆمەڵێک شت دووبارە بکاتەوە کە لەوانەیە خۆی باوەڕی پێنەبێ، بەڵام کۆمەڵێک ڕاستینەی ئەو ڕێکخراوەی بۆ کوردە پێش-ئەردۆغانی/AKPکان ئاشکرا کردوە کە هیوادارم سودی لێ وەرگرن و ببنە ڕکە بەرێکی ڕاستەقینە.

– لەسەرەتادا ناوبراو، بەپێچەوانەی پارتی دیموکراتی کوردستان، حیزبی دیموکراتەکان و سەرجەم ئەو ڕێکخراوانەی کە لە ژێر چەتری ENSK کۆیان کردونەتەوە، پێیوایە پەیوەندیەکانی PYD/PKK لەگەڵ سوریا و ئێران تاکتیکین و سەرکەوتوون. ئەگەر سەیری دەمی ئەو لایەنانەی دژ بە PYD/PKK دەکەی نزیکەی ٤٠ ساڵە ئەو قەوانە کۆنە دووبارە دەکەنەوە، بەبێ ئەوەی هیچ ڕاستیەکی تێدابێ. لە ڕاستیدا ئەو پەیوەندیە ئەگەر نەبوایە، ئەو ڕێکخراوە و ڕۆژئاوا نەدەگەیشتنە ئەو ڕۆژە. بەڵام پەیوەندی سوریا/ئێران لەگەڵ PKK جگە لە تەکتیک هیچی تر نیە، بەڵام پەیوەندیەکی تا بڵێی باش و پێویستە.

-لە خاڵی چواردەمدا ماهچوپیان نەتەوەپەرستنەبوونی PKK/PYD بە یەکێک لە سەرکەوتنەکانیان ئەبەستێتەوە. بەپێچەوانەی ئەو ڕێکخراوە ڕکەبەرانە کە لە سەرنگەری AKP و مەدیای پارتی دیموکراتی کوردستاندا دەخوێنن، ئەگەر PYD نەتەوەپەرستبوایە، نەوەک ڕوسیاو ئەمریکا یارمەتیان نەدەکرد، بەڵکو ڕۆژئاواشیان بۆ کەرکوک و شەنگال دەکرد. بەڵام لەبەر ئەوەی ئەو ڕێکخراوە پڕۆژەیەکی فراوانتری لە نەتەوەپەرستی تەسکی کوردایەتی پێیە، بۆتە جێگای هیوا و ئومێد بۆ هەموو جیهان و هەر هەموویان حیسابی جدی لەسەر دەکەن.

-لە خاڵی پێنجەمدا ماهچوپیان باس لە پێشکەوتویی کۆمەڵایەتی PKK/PYD دەکات و پێیوایە کوردانی دیکە لەو بوارەیەوە دواکەوتوون. ئەوەی جێگای سەرنجو ڕەخنە بە لە ڕکەبەرانی PKK ئەوەیە کە هۆکاری سەرنەکەوتن و بێچارەبوونیان لە بەرانبەر ئەو ڕێکخراوە، بەتەنیا نەناسینیانە. تا ئەستا ئەوان نازانن جیاوازی بکەن لە نێوان “PKK وەک حیزبێکی سیاسی و PKK وەک بزووتنەوەیەکی کۆمەڵایەتی”. ئەو چەکەی لە دەست ئۆجالان دایە، کلاشینکۆف و دەشکا نیە، بەڵکو ئەوەیە کە دەتوانێ دەیان هەزار ژن و ئافرەت لە ماڵەکانیانەوە بێنێتە

دەرەوە و سوپایەکیان لە سازبکات کە تەحەدا لە سوریا، ئێران، تورکیا و داعش بکەن. ئەو چەکەی لە دەست ناوبراودایە جا لە زیندان بێ یان لە مەریخ گرینگ نیە، ئێستا لە دەستی هیچ هێزێکی دیکەدا نیە لە ناوچەکە. بۆیە ئەبێ ئەوانە دڵنیابن کە بە پارە، نەوت و چەکی نەتەوەپەرستی کوردایەتی کە لە بازنەی تورک – عەرەبی سونەدا دەخولێتەوە، هەرگیز ناتوانرێ شێوەی ئۆجالانی پێ بکرێ.

http://www.ilkehaber.com/yazi/pydnin-sirri-16489.htm

خواستی نەتەوایەتی و ویستی ئۆلیگارشی ...6... نەجمەدین فارس حەسەن

بەشی شەشەم / هەشت بەش

بەشی شەشەم

سەربەخۆیی و ئازادی وەڵامی شۆڕشگێڕانەی دەوڵەت !

ئەوەی هەتا ئێستا لە ئاکارو سیاسەتی هێزە کوردییەکان بینراوە ، ئەقڵیەت و کردەیی و بیری ڕیفۆرمیستی نەتەوایەتی بووە . نەیان توانیوە لەو ڕیفۆرمە دەربچن و زیاتر لەوە بکەن ، لەو دەوڵەتانەی کە کوردی تێدا دەژی ، بۆ کوردیان کردووە .هەروەها حیزب و هێزە چەپەکانیش لە ڕابردوو و ئێستاشدا ، نەیان توانیوە کارێک بۆ جیابوونەوەی نەتەوەی کوردبکەن و هەتا دامەزراندنی دەوڵەتی سەربەخۆیی خۆی بخاتە ناو بیرو بۆچوون و هێڵی سیاسی و کردەوەیی سیاسیان بۆ ئامانجی خواستی ڕزگاری پرس و ململانێی نەتەوایەتی بێت لە ناوچەکەدا . بە ئاسانی ناتوانیت بیرو بۆچوون و کردەی ڕاست و چەپ لێک جیابکەیتەوە ، ئامانجی جیاواز و ویستی جیاوازیان دەستنیشان ناکرێت و جیاوازییەکی بنەڕەتی نابینیتەوە لە نێوانیاندا . هەتا ئێستا مەعلوم نیە کامیان چەپن و کامیان ڕاست ، کامیان لەگەڵ بەدەست هێنانی مافی نەتەوایەتیدان و شۆڕشگێڕانە لەگەڵ پرسەکەدا مامەڵە دەکەن و کامیان نایکەن . ئەو دوو لایەنە هەوڵ و

بیری بەدەست هێنانی مافی یەکسانی نەتەوەکانیان نیە . حیزبێک حوکمی زاتی دەوڵەت و ئەوی تریان چاوەڕوانی ئەمەریکا و ئەوروپایە و یەکێکی تریان بڕیاری دامو دەزگاکانی (UN) بۆ چارەسەری پرسی نەتەوایەتی دەزانێت .

ئەمانە هیچیان لە سەوز نەبووە و نابێت ، لەپێناوی جیابونەوە یا جیانەبوونەوە، چاو لە دەستی (UN) بۆ ئەوەی سەرپەرشتی ریفراندۆم بکات . قسەو باسی دروست کردنی دەوڵەت یان گەڕانەوە بۆ ناوەند ، ئەمانە هەموویان پەیوەندی بەوەوە هەیە کە بەشێکیان وویستی ئەلیگارشیانەی کۆمەڵێک لە سیاسیە سەربازی و ئابووریستە حیزبیەکانەو بەشەکەی تریشی پەیوەندی بە کاڵە فامی و بە دەربەسی و بە ناوی خۆ بۆ دورگرتن لە ناسیونالیست بوونیانەوەیە ، ئەمانەش هەرهەمووی پەیوەندی بە پاراستنی بەرژەوەندی توێژی ئەلیگاریشی و ووردە بەرژوازیەوە هەیە. هەر مەبەستێک کە سەرچاوەکەی ڕیفۆرم بێت ناتوانێت چارەسەری بنەڕەتی بێت ، لە پرسی نەتەوایەتی هەر وڵاتێکدا بێت ، “بەکارهێنانی دەستەواژەی ” هەڵوەشاندنەوەی هەموو جیاوازیەکی کۆمەڵایەتی و سیاسی ” لە جیاتی دەستەواژەی ” لەناوبردنی هەموو جیاوازیەکی چینایەتی ” دەروازەیەک بۆ پرسیار و گومان دەکاتەوە . لە نێوان وڵاتێک و یەکێکی تر، لە نێوان هەرێمێک و یەکێکی تر ، هەتا لە نێوان گەڕەکێک و یەکێکی تردا ، هەرگیز هەندێک جیاوازی لەنێوان هەلومەرجی ژیان و گوزەراندا بنبڕ ناکات و دەهێڵێتەوە ،. ئیمکان هەیە جیاوازیەکان سوک بکرێت هەتا ئاستێکی زۆر کەم و نزم ، بەڵام هەرگیز ناتوانرێت بەتەواوەتی بنبڕبکرێت و لەناو ببات ” (44) . لەبەر ئەوە دەستەواژەکان زۆر گرنگ نین ، ئەگەر هەوڵ و کردار لەپێناوی جێبەجێکردنیدا نەبێت . هەر بۆیە لای چەپ و ڕاست و حیزبەکانیان ، جەنگەو ڕەنگەیەکی نییە لەبیرو بۆچوون و کردارياندا .

ئەو کاتەی ووردە بەرژوازی جەنگەو ڕەنگەیەک و پلەیەکی لە بەرژەوەندی ئابووریدا ئەدرێتێ ، تێکەڵ کردنی بەرژەوەندییەکانی بۆ سەرمایەی بەرژوازی نەتەوەی لەسەر دەسەڵات ، ئیتر هیچ گرنگیەک بۆ چارەسەری پرسی نەتەوایەتی لەلای خۆی ناهێڵێتەوە ، بەڵکو نانی لە دەخوات و کەڵەکەی سەرمایەی پێ دەکات . هەروەکو ئەو بازاڕکردنەی کە ئەستا بەخواستی نەتەوایەتی کوردەوە دەکرێت لەلایەن حیزبەکانەوە . هەر ئەمەش وایکردووە کە ئەلیگارشیەکانی حیزبە سیاسیەکان بازرگانی بەخواست و پرسی نەتەوایەتی یەوە بکەن . ئەمەش تەنیا پێویست نییە بە وڵاتەکەوە بەڵام جۆری کردەکان و بەکارهێنانی و گرنگی بوونی

لەلای خەڵكەكانیان ، كەم و زۆر كاری پێدەكەن و لە یەكتری جیاوازیان دەكات . لە كۆتایدا هەموو لایەنەكان لە پێناوی ك□□ك□بوونی سەرمایەو گەورە بوونی قەبارەی بازرگانیەكانیان ئەو یارییە دەكەن لەسەر حسابی خهڵك و بە گۆشت و ئێسقان و دەروونی ئەوان ئەنجامی دەدەن . لەم هەرێمەشدا هەروا دەگوزەرێت و جیاواز نییە لەو هەرێم و ناوچانەی ئەو كێشانەی تێدایە و كه ووردە بۆرژوازی و ئۆلگاریشیەكانیان ئەیبەن بەڕێوەو خۆیان بە خاوەنی دەزانن .

چەپ بەم شێوەیەو بە دووفاقی ودوور لە ڕاستی و ڕەوایی ئامانجی چارەسەری پرسی نەتەوایەتی ، بەیانی ئامانج و سیاسەت و هزری خۆیان دەكەن . لە ڕابردوو ئێستاشی لەگەڵدا بێت ، ” ئەمانە ئامانجی ڕاگەی□ن□راوی حیزبی كۆمۆنستی عێراقە ، یەكەم شۆڕش لە هەموو عێراقدا ، پێكهێنانی كۆمەڵگایەكی ناقەومی و لابردنی ستەمی میللی . دووەم ، بە ڕەسمی ناسینی مافی خەڵكی كوردستانی عێراق بە جیابوونەوەو پێداگرتن لەسەر م□ب□دئی ڕیفراندۆم .” (45) ئەم پەرەگرافە ووتە و بێژانی دژ بەیەكی تێدایە ، پێكهێنانی كۆمەڵگایەكی نانەتەوەیی ، یا ناسنامەی كۆمەڵگا لەسەر هیچ نەتەوەیەك تاپۆ نەبێت ، مانای پێكەوە ژیانی یەكسانی ن□ی نەتەوەكانە لە بەڕێوەبردنی كۆمەڵگا لەڕووی سیاسی و ئابوورییەوە .

ئیتر پێویست بە خال□ی دووەم ناكات ، ئەگەر شۆڕشێكی لەو جۆرە دروست بوو . بەڵام خال□ی دووەم تەنها ئەوە دەگەیەنێت كە لەڕووی مێژوویی□وەو لە پێداویستی درووست بوونی دەوڵەتی سەربەخۆی كوردییەوە سەرچاوە ناگرێت ، بەڵكو تەنها هانا بردن و بە گرنگی وەرگرتنی ڕیفراندۆم لەژێر چاودێری (UN) دا وەكو ڕێگە چارەی پرسی نەتەوایەتی كورد لە عێراقدا دەبینێت . ئەمەش دووفاقی تێڕوانینی چەپە لەسەر كێشەكە و ناوەڕۆكی كردەیەكی شۆڕشگێڕی كۆمەڵگا و بەرپابوونی تا ئاستی گۆڕینی بنەڕەتی كۆمەڵگا . كام شۆڕش دەتوانێت كۆمەڵگای بێ چین و نەتەوە دروست بكات ؟! بێ گومان تەنیا شۆڕشی كۆمۆنستی زانستی یە دەتوانێت ئەو ڕۆڵە بگێڕێت ، بتوانێت جیاوازی چینایەتی و نەتەوەیی بنەبڕ بكات ، چونكە ئەگەر جیاوازی چینایەتی بنەبڕ نەكرێت ناتوانرێت جیاوازی نەتەوایەتی بنەبڕ بكرێت . لەبەر ئەوەی سەرمایەداری و دەسەڵاتدار□ك□ی بەرخۆری لەسەر پرسی نەتەوایەتی دەكات .لەم سەردەمەدا و لە ڕابردووشدا ، باشترین نموون□ و□□اتی سویسرایە چونكە چەن نەتەوەیەكی وەك ئەڵمانی و فەڕەنسی و ئیتا□□ی و هەندێك نەتەوەی ئاسیایی و ئەوروپای

ڕۆژهەڵاتی تێدا دەژین ، مافی نەتەوەکانیش پارێزراوە ، لەگەڵ ئەوەشدا سویسرا نەبووەتە کۆمەڵگای بێ چین و توێژەکان و یەکسانی ئابوریيان هەبێت . هەروەها نەبووەتە وڵاتێک پەیڕەویی لە سیستمی سەرمایەداری لیبراڵی نەکات ، چەوسانەوەی چینایەتی بنبڕبکات و کۆتایی بەوە بهێنێت ، کۆمەڵێک ژیانێکی زۆرخۆشیان هەبێت و بەشێکی تریشیان حاڵ و ژیانیان مسۆگەر نەبێت .
دوای ئەوکاتەی کە وڵاتی سویسرا لە سیستەمی سیاسی نێودەوڵەتیدا ، وەک وڵاتێکی بێ لایەن لە سیاسەت و ئامانجی سیاسی و سەربازی جیهانی دیاری کرا .

نەتەوەکانی ئەو وڵاتە لە ڕێگەی دامەزراندنی سیستەمێکی سیاسی و نوسینەوەی پەیڕەو و پرۆگرامێک و دەستورێکی تایبەتەوە ژیانی سیاسی و کۆمەڵایەتیان لە چوارچێوەی ووڵاتەکەیاندا ڕێک خست . ئەمەش هەروا لەخۆڕا نەبووە ، بەڵکو خەڵک و نەتەوەکان دەست و پەنجەیان لەگەڵدا نەرم کردبوو ، لە دیموکراسی ترین پەیوەندیاندا توانیان ئەو بەرهەم و ئامانجە بە دەست بهێنن . بەڵام ئەو سەردەمە بەسەرچوو و ئیعتیباری خۆی لەدەست داوە ، ناتوانرێت جارێکی تر ئەو پرۆسێسە دوبارە بکرێتەوە ، بۆرژوازی و سەرمایەداران ئەو کردەوەیە لە وڵاتێکی تردا دووبارە بکەنەوە ، ئەگەر وەکو سویسرا نەتەوەی جیاوازی هەبوو. ئەمە بەجیا بۆ سویسرا ڕوویدا ،لەبەر ئەوەی بەپێی ڕێککەوتنێکی نێودەوڵەتی لەساڵی1891 دا ، کە لە نێوان ووڵاتە زلهێزەکانی ئەو کاتەی جیهان دروست بوو ، وەک وڵاتێکی بێلایەن لە جەنگ و هەموو کێشە نێو دەوڵەتیەکان و ململانێکانی جیهاندا نەبێت و هیچ جەنگێک ڕووبەڕووی نەکرێتەوە و خۆشی لایەن گری هیچ هاوپەیمانێتیەک و ململانێیەکی نێو دەوڵەتی و ناوچەی نەبێت ، لەبەر ئەوەی ئەم وڵاتە لە ناو پەیوەندییە سیاسی و کێشە و ململانێ نێو دەوڵەتیەکاندا نیە ، ئەوا هیچ وڵاتێکی زل هێزی دنیا و ناوچەکانی خۆیان دەستیان بۆ نانەوەی کێشەو ململانێی نەتەوەیی نەبردووە ، نەتەوەکانیان نەکردووەتە داردەستی سیاسەتی پاوانخوازییان و ململانێی نەتەوەکان لەناو سویسرادا گڕبدات .هەروەکو ئەوەی لە هەرێمدا ڕویداوەو ڕوودەدات . ئەولایان و ئەم لایان ، سەمادەکەن بە ئاوازی دەووڵەتان .

” هەموو ئەو شۆڕشانەی کە لە پێشتردا ڕوویانداوە ، شۆڕشەکانی بەرگری بوون ، لە جۆرێک لە خاوەندارێتی دژی جۆرێکی تری خاوەندارێتی . وە لە توانایاندا نەبوو بەرگری لەو جۆرەی خاوەندارێتی بکەن ، بەبێ دەست وەردان لە جۆرەکەی تری . ” (46)

ئەو شۆڕشەی کە لە عێراقدا ڕوویدات ، دەبێت هەلومەرجی پەیوەندییە ئابووری و سیاسی و کۆمەڵایەتییەکان ، بگۆڕێت و سەردەمێکی نوێ و جیاواز بهێنێتە پێشەوە و دروست بکات . بەڵام ئەوەی کە چەپ و ڕاستی عێراق و هەرێم باسی دەکەن ، دەڵێن دەبێت شۆڕش بەرپا ببێت کەس نازانێت لە چ جۆرێک و چ بەهایەکی دەبێت ؟! شۆڕشێکە بۆ دووبارە کردنەوەی نموونەی سویسرایە یا جۆرێکی تر ؟! بێ گومان ئەوان نە شۆڕشیان کردووە و نە دەشیکەن ، نە تێزو بیری شۆڕشگێڕیشیان هەڵگرتووە . چونکە شۆڕش لە ئێستادا گۆڕینی مانا و بەهای پەیوەندییەکی سیاسی و ئابووری و کۆمەڵایەتی ئێستایە ، بە پەیوەندییەکی ئابووری کۆمەڵایەتی تەواو جیاوازەوە دابڕاو بێت لە پێکهات و گروپی چینایەتی و کۆمەڵایەتی و ئابووری ، وەک ئەوەی کە ئێستا بەرقەرارە لە کۆمەڵگادا ، ڕیفۆرم و ڕیفراندەم لە ژێر چاودێری (UN) دا ناتوانێت وەڵامی جیابوونەوەی نەتەوەی کورد بێت هەتا ئاستی دامەزراندنی دەوڵەتی خۆی . چونکە (UN) دەزگایەکی بەڕێوەبردنی سیاسەتی زل هێزەکانە و بەرژەوەندی ئەوان ئەسپێنێت بەسەر هێزو دەوڵەتە لاواز و بچووک و بێ تواناکاندا .

وەکو ڕێکخراوی (کۆمەڵەی گەلان)ی ڕابردوو کەم توانایە .(47) لە بەر ئەوە دەبێت هەڵوەست وکردەی ڕوون و ئاشکرات هەبێت و پێگیرانە پێ لەسەر جیابوونەوەی نەتەوەی کورد دابگریت. هەتا ئەگەر لە ئێستادا حکومەتی کرێکاری (بەپێی دید و بۆچوونی چەپ) لە دەسەڵاتیشدا بێت . چونکە ئەم نەتەوەیە چەند جار لەگەڵ حکومەتەکان و دەوڵەتەکانی کە بەسەریاندا دابەش بووە ، جەستەی لە خوێندا هەڵکشاوە ، بەدەست سیاسەتی شۆڤێنی حکومەتەکانەوە ، ڕووبەڕووی قەتل و عام و جینۆساید و ...... بووەتەوە ، سایکۆلۆجیای پەرت پەرت کردن و کاردانەوەی لەسەر زهنی دروست کردووە . لە بەر ئەوە دەبێت ئامانج لەگەڵ خواست و ویستی کرێکاران و زەحمەت کێشانی کورددا هاو سەرو سیاسەت بێت ، بە بەدەست هێنانی ئەم خواستەش ، پراکتیکێکی شۆڕشگێڕانە دەخوازێت . کەواتە ڕیفۆرم و ڕیفراندەم کە هەڵوەست و بیری هێزە سیاسییەکانە لە هەرێمدا، ناتوانێت وەڵام دەرەوە بێت بۆ خواست و ویستی جیابوونەوە . ئەوەی کە چەپ و ڕاست کردوویانە بە قسەی سەر زمان و ژێرزمانیان ، دوو باری جیاواز و دوو هەڵوێستی جیاواز لەخۆدەگرێت . هەموو ئەمانەش لە ناوەڕۆکی بیرو کرداری ئەلگاریشییەکاندا بەرجەستەیە.

ئەوەی کە چەپ باس لە شۆڕش دەکات و کەس نازانێت چ ناوەڕۆکێکی هەیە ! شۆڕش لە سەردەمی سەرمایەداریدا دەبێت چ ئەرکێک ئەنجام بدات ،

گۆڕانکاری چۆن دەکات ؟!. ئەم جیاوازییەش لەسەر ناوەڕۆکی ش□ش ، لەبیر و بۆچوونەکانی چەپدا هەیە ، سۆشیال لیبڕالیزمەکانیش دەڵێن " ئایا کاتی ئەوە نەهاتووە خەڵکی کوردستانی عێراق بۆچوونی خۆی ، لە ڕیفراندۆمێکدا، سەبارەت بە جیابوونەوە یا مانەوە لە چوارچێوەی عێراقدا دەربخات ؟ " (48) ئەم بۆچوونە لەسەر ڕیفراندۆم ، هەمان بۆچوون و دیدی (UN) ە بەکاریان دەهێنن بۆ ڕێگا چارەی کێشەکان ، ئەمەش هەتا ئێستا نەیتوانیووە چارەسەری کێشەکان بکات و نەهامەتییەکانی ئەو گەل و نەتەوانەی کە لە چوارچێوەی وڵاتەکانیاندا داوای سەربەخۆی و جیابوونەوە دەکەن کۆتایی پێ بهێنێت . دەسەڵاتەکان بە هەمان ناوەڕۆکی ڕابردوو دەهێڵێتەوە کۆتایی بە چەوسانەوەو بێ مافی و کۆیلایەتی مرۆڤەکان ناهێنێت. لەبەر ئەوە ئەو جۆرە هەوڵانە کردەیەکی نەزۆکە ل□ بەردەم چارەسەرییە بنەڕەتییەکان ، چونکە سیستەمێک خۆی ئاگری ئەم دژایەتی و بێ مافیە خۆش بکات ، ئەوا هەوڵنادات چارەسەری بکات ، لەبەر ئەوەی ڕێگایەکە بۆ چوونە پێشەوەی بەرژەوەندییەکانیان ، هەندێک جار لەڕێگەی ئەم جۆرە لە خۆشکردنی ئاگری دژایەتی نەتەوەیی و مەزهەبی و ئایینی و کلتوریانەوە بەدەست د□ن□ن . ئیتر چۆن هەوڵ دەدات و دەیەوێت داری ژێر پێکانی خۆی ببڕێتەوە ، هەندێک جاریش بۆ ڕێگرتن و ترسان لە ڕیفراندۆم یان خۆڵ کردنە چاوی خەڵک لەوبارەیەوە پۆزش و بڕو بیانووی جۆراوجۆری وەک ئەوەی ئێستا ناتوان□ت و ناکرێت و نابو□ت ... هتد بۆ دەهێنرێتەوە .

زۆر جاریش چاو سوورکردنەوە و هەڕەشەی توندوتیژی و ئەنجامدانی لەلایەن دەسەڵاتداران بەرگرییان لە خۆیان پێ کردووە ، نەیان هێشتووە هیچ هەوڵێک بۆ جیابوونەوەو ئازادبوون بەئاکام بگات . یان ئەگەر ڕێگەیان دابێت ، ئەوا بە نیوە ناچڵی و بێ ئەنجامێکی گشتی و درووست ڕوویان داوە ، بۆیە لەپێناو بەدەست هێنانی ئامانجێکی گشتگیری ئازادی و سەربەخۆی نەتەوەکان ، پێویستی بە یەکگرتن و هاو ئامانجی نەتەوەکانە لە پێناو خواستی ئازادی و جیابوونەوە . ئەمەش لەزۆرترین کات و هەلومەرجەکان و لە ووڵاتە جیاوازەکاندا ، پێویستی بە کردەو کارێکی شۆڕشگێڕانەی کرێکاران و زەحمەتکێشانی نەتەوەجیاوازەکانی ئەو وڵات□ ه□یە ، کە کێشەو خواستی نەتەوایەتی تێدایە ، هەربۆیە پێویستە کرێکارانی نەتەوەی عەرەب ، لەسەر جیابوونەوەی نەتەوەی کوردو دروستکردنی دەوڵەتی سەربەخۆ ، هاوکار و هاوخەباتی بێت لە پێناو رێگری کردن لە کۆیلەکردنی خۆیی و دواتر هاوخەباتیان لە دژی سەرمایەداران و دەسەڵاتەکەیان . کاتێک کە (UN) چاودێر دەبێت ، یا بە پلانی ئەو ڕیفراندۆم دەبێتە

ڕێگەی چارەی کێشەکان ، ئەوا ئامانج تێدا جێبەجێ کردن و بردنە پێشەوەی بەرژەوەندی زلھێزەکانی ھەرێمایەتی و نێودەوڵەتی یە .

ھەربۆیە خۆشباوەڕی و کاڵ فامی، ووردە بۆرژوازی لەوەوە دەردەکەوێت ، لە سیستەمی سەرمایەداریدا، کەش و ھەوایەکی دیموکراتی تێدا دەبینێتەوە ، ئەو نەگبەتی و موسیبەتانەی کە کرێکاران و زەحمەتکێشان و بەگشتی خەڵکی کورد بەسەریان ھاتووەو ئەیچێشن ، تەنھا بە دەست نیشانکردن و دامەزراندنی یاسایانەی دەوڵەتی کوردی چارەسەرناکرێت ، چونکە گۆڕینی دەسەڵات و دەمووچاوی سیاسی بۆرژوازی و ئۆلگاریشیەکانی نەتەوەی سەردەست بە دەسەڵاتی ئۆلیگارشی نەتەوەی بندەست چارەسەر نابێت . لەبەر ئەوەی چارەسەری بنەڕەتی لە گۆڕینی سیستمی سیاسی و ئابووری و کۆمەڵایەتییەکەیدایە . لەگەڵ ئەوەش دا دروست بوونی دەوڵەتێکە بۆ نەتەوەی ژێر دەست و خواست لەسەر دروستبوونی، ئەرکێک لە کۆڵ خەبات و تێکۆشانی سیاسی و کۆمەڵایەتی دەکاتەوە . بەڵام چەپ و بە ھاوتایی بیرو بۆچوونیان لەگەڵ حیزبەکانی تردا ، چرای ڕووناک کەرەوەی خەبات و تێکۆشانی کرێکاران بەبێ فتیل دەدەنە دەستیان ، بەیانی بیرو بڕوایەک دەکەن کە تەنھا ئەوان و دەسەڵاتداران لەگەڵیدا ھاوڕان و دەڵێن ” بەبێ ساغ کردنەوەی حقوقی دەست بەجێی کوردستانی عێراق دەرچوون لە موسیبەت و نەگبەتیەکانی ئەمڕۆ وە دەرچوون لە بنبەستی ئێستا لە توانادا نی یە .” (49) ئەمە تەنھا قسەو باسی چەپ نی یە بە تەنھا، بەڵکو ھاوڕاییەکی زۆر زۆریان لەگەڵ حیزبەکانی تری بەناو ڕاست و ئیسلامیەکاندا ھەیە . پێشتر باسم کرد ، دەرچوون لەو ھەموو تراژیدیایەی کە نەتەوەی کوردی پێدا تێپەڕبووەو دەبێت ، تەنھا حکومەتی ئۆلیگارشی یان دەوڵەتی ئۆلیگارشیەکانی نەتەوەی کورد ناتوانێت وەڵامی پێبداتەوە ، ھەتا دروست بوونی دەوڵەتی کوردیش ناتوانێت باری گوزەرانی ژیان و ھەلومەرجی کارکردن و بژێوی باش بکات .

ئەگەر سیستەمێک لەسەربنەمای فەراھەم کردنی ئازادی و یەکسانی و دادپەروەری بنیات نەنرێت ؛ بەڵام درووست بوونی دەوڵەتی کوردی، تەنھا وەڵامە بۆ چەوسانەوە و پرسی نەتەوایەتی و لابردنی ستەمی نەتەوەپەرستی بەسەر نەتەوەیەکی تر ، ئەمەش ھەتا ئاستێک گرنگە ، بەڵام تەنھا وەڵامی بنج بڕی کێشەو مسیبەتەکانی کورد نییە ، بەپێی بۆچوونەکانی سۆشیال لیبڕاڵ و سیاسیەکانی تربێت ، دەرنەچوونی ئەم کۆمەڵگایانە لە بن بەست و ئەزمەی سیاسی وکۆمەڵایەتی و ئابووری ، تەنھا لە نەبوونی چوارچێوەیەکی حقوقی و سنوورێکی دانپێدانراودا

قەتیس و کورت دەکەنەوە . غافڵن لەوەی ، کە کورد لە چوارچێوەی سنوری دەوڵەتەکانی (عێراق ، ئێران ، تورکیا و سووریا) دا ژیان بەسەردەبەن ، چوارچێوە حقوقیەکانی ئەو دەوڵەتانە ، پڕن لە کێشەی ئابووری و سیاسی و کۆمەڵایەتی، لەڕووی نەودەوڵەتی و ناوچەیشەوە دەیان کێشەو گرفتیان هەیە ، لە ئەزەلەوە بن بەستدا غەرق بوون . ئەوە بێجگە لەو سیاسەتە شۆڤێنیانەی دژی نەتەوە جیاوازەکان دەسەڵاتدارانیان پەیڕەوی دەکەن ، بەناوی یەک پارچەیی خاک و نیشتمان. ئەمەش هەموو لە پێناوی هێشتنەوەو درێژدانی دەسەڵاتیانە و لە پێناویدا هەزاران لەخەڵکی تیادا دەکەنە قوربانی . هەر بۆیە ساغ بوونەوەی حقوقی تەواوەتی نەتەوەیی و مافی یەکسان و ئازادییەکان ، دامەزراندنی دەسەڵاتی کرێکارانی کوردە، کە تیایدا مافی هەموو کەسەکی تێدا پارێزراو ڕێزلێگیراو بێت ، لە بەرامبەر ئەرک و مافەکانیدا بەرپرسیاریش بێت .

ئەمەش لە دوورەوەو بەقسەی بریقەدار جێبەجێ نابێت، بەڵکو لە ڕێگەی کارو هەڵوەستی شۆڕشگێڕییەوە بە ئەنجام دەگات. بەرئەنجامی ئەو شۆڕشەش دەبێت دامەزراندنی سیستمی هاوبەشی و یەکسانی بێت لە نێوان هەموو نەتەوەکان و دانیشتوانەکەیدا . بەمەش هەموو خەڵکی کورد لە عێراقدا لە موسیبەت و نەگبەتیەکانی سیاسەتی بەرژوازی و سەرمایەداران و ئیمپریالیزم ڕزگاریان دەبێت. چونکە " بەپێی ئەوەی کە دەوڵەت لە پێویستی بە جڵەو گرتنی دژایەتی چینەکان دروست بووە، لەهەمان کاتدا بەپێی ئەوەی لە سنووری پێکدادانی نێوان چینەکان دروست بووە ، ئەمەش وەکو بنەمایەکی گشتی دەبێتە دەوڵەتی چینەکی بەهێزی ئابووری ، هەروەها لەو ڕێگایەوە دەبێتە دەوڵەتی چینەکی سیاسی بەهێز . بەو شێوەیە هێکاری نوێ بەدەست دەهێنێت بۆ وەبەرهێنان و سەرکوت کردنی چینی چەوساوەو زوڵم لێکراو . پێش هەموو شتێک دەوڵەتەکان لە کۆندا (دەوڵەتە کۆنەکان) بریتی بوون لە ، دەوڵەتی خاوەن کۆیلە بۆ سەرکوت کردنی کۆیلەکان ، دەوڵەتی پیاو ماقولانی دەرەبەگایەتی ، بۆ سەرکوتی جوتیارە مسکێن و کۆیلەکان . هەروەها دەوڵەتی نوێنەرایەتی نوێ، بریتییە لە ئامرازی وەبەرهێنانی کاری بە کرێ لەلایەن سەرمایەوە . لەگەڵ ئەوەشدا لە هەندێک حاڵەتی استثنائی (ریزپەڕ) ، لە هەندێک قۆناغدا ، چینە تێکشەرەکان دەگەنە پلەیەک له هاوتای هێز ، ڕووخساری نێوەندێتیان ، بۆ ماوەیەکی دیاری کراو دەسەڵاتی دەوڵەت بەدەست دەهێنێت ، بەرامبەر هەردوو چینەکە جۆرێک لە سەربەخۆیی درووست دەبێت ." (50) لەبەرئەوە دروست بوونی دەوڵەتی کوردی لە هەر کاتێکدا بێت ، تەنها هەوڵێکە بۆ هەڵوەشاندنەوەی ستەمی میلی لەسەر نەتەوەیەک ، لەلایەن

سەرمایەداران و ئۆلیگارشیەکانی نەتەوەیەکی ترەوەیە ، ڕاستی هاتنە پێشەوەو دروست بوونی هەل گرنگی هەیە بەڵام ئیرادەو هەوڵیش لە پێناوی جێبەجێ کردنیدا زۆر گرنگترە ، چونکە ئەگەر ئیرادە نەبوو با هەلیش هەبێت ئەوا ئامانجیش بەدەست نایەت . بەڵام ئەگەر ئیرادە هەبوو ه□و□کیش لە پێناویدا لە ئارادا بوو ، ئەوا ئەگەر هەلیش نەبێت ، ئەگەری زۆر زۆری بەدەستھێنانی ئەو خواستە هەیە . جێبەجێ بوونیشی پەیوەندی زیاتر بە هەماهەنگی و هاوکاری و هاو خەباتی کرێکاران ونەتەوەکانی فارس و تورک و عەرەبەوە هەیە .

ئەگەر فرسەتیش هەبوو، ئەو دوو لایەنە کاریگەری کە لەسەر ئیرادە و هاوکاری نەتەوەکان نەبوو ئەوا ئیمکانی بەدەست هێنانی ئەگەرێکی قورس و دوور دەبێت ، هەروەکو ئەوەی کە لەدوای ڕاپەڕینی ساڵی ١٩٩١ ی کوردستان و عێراق ڕویداو دواتریش لەسەر دەستی ئۆلیگارشیەکانی کورد ، هیچ شتێک لەو خواستە بەدەست نەهات ، کاڵ فامییە لات وابێت هەلو مەرجێک هەبێت ، یان هەلێک هەبێت ئیتر تۆ ئەسپی خۆتی تیادا تاو دەدەیت ، ئەگەر کرداری ئەوەت نەبێت ، خواستی لابردنی ستەمی نەتەوایەتی ، ئەوا لەلایەن دەسەڵات دارانی نەتەوەیەکی ترەوە دەبێتە قسەو باس و هەوڵێکی بەردەوام و نەپچڕاوی بەدرۆی خەبات و تێکۆشانیانە . بەمەش خزمەت بەچینێکی ئۆلیگارشی سیاسی و ئابووری و سەربازی دەکەیت ، هەروەها لە هەمان کاتدا ئەوانیش بازرگانی پێوە دەکەن ، هەروەکو ئەوەی لە کوردستانی عێراقدا لە ساڵی (1991) هەتا ئێستا ڕوویداوەو بەردەوامە ، هەروەها ئەگەر گیانی شۆڕشگێڕانەی کرێکارانی نەتەوەکان نەبێت ، ئەوا ئیمکانی سەپاندنی ئیرادەی خ□□ک□ی کوردس□تان لەلایەن ئۆلیگ□ارشی و بۆرژوازی و وردە بۆرژوازی کوردەوە هیچی لێ سەوز نا بێت . هەروەکو ئەوەی لە نەتەوەکانی سەدەی بیست دا بە چیچانییەکان کرا لەلایەن دەوڵەتی ڕوسیای فیدراڵیەوە ، چونکە ئیرادەو هاو پشتی نەتەوەی ڕوسی لەگەڵدا نەبوو . لەبەر ئەوەیە ناتوانێت هێزو لایەنەکانی سەرمایەداری جیهانی و وڵاتەکانی ئەوروپا و رۆژئاوا بخاتە ژێر فشاری گۆڕانی جوگرافیاوە .

چەپ نەیتوانیوە لە تێڕوانینە بۆرژوازییەکانی سەرانی سیاسی حیزبە کوردیەکان دەربچێت ، ئەوەی کە بەگوێی خەڵکیدا ئەدەن ، هاوتان و هەمان ناو□□کی سیستمی دەسەڵات و حوکمڕانی دەوڵەت ، حوکومەت ڕانییە کە داخوازی بۆرژوازی و ئۆلیگارشیەکانی کورده ، هەوڵی بۆ ئەدات . بۆ نەتەو□ک□ان و چارەسەرکردنی کێشەی نەتەوایەتی فرسەت هەبێت یان نەبێت ، پێویستە هەوڵی گرتنە بەری رێگا چارەی شۆڕشگێڕی بدەن، ئەرکی سەرشانی ئازادی خوازان و کۆمۆنیستە زانستیەکانە .

ئەو هێزانەی کە بەدوای فرسەتەوەن و بوون لە ڕابردوو ئێستادا ، بێجگە لە درۆیەکی ڕووت هیچی تریان لێ سەوز نا بێت ، وەکو سیاسەتەکانی حیزبە لۆکاڵیەکان و مشەخۆرانی هەرێم ، خەریکی خۆدزینەوەو گەندە خۆرین لەسەر پرسی نەتەوایەتی کورد لە عێراقدا . قۆستنەوەی فرسەتەکانیش گیان وهەوڵی شۆڕشگێڕانەی دەوێت تا بتوانێت ئامانجەکەی خۆی بپێکێت . لەبەرئەوەیە ئەولایان و ئەم لایان ،بە ئاوازی سیاسەتی جیهان و ناوچەکە سەمادەکەن .

بیرو سیاسەتی چەپ و ڕاست و ئیسلامیەەکان و هێزەکانی تر ئەگەر هەبن ناتوانن لەچوارچێوەی سیاسەت و یاسایە دەربچن ، کە دەوڵەتە زلهێزەکان و خاوەنانی ڤیتۆ لە ئەنجومەنی ئاسایش و کۆمەک کەرانی نەتەوە یاکگرتوەکان ، هەژموونی خۆیان بەسەر (UN) و سیاسەت و یاساکانی سەپاندووە و ، لەو ڕێگەیەشەوە وەکو ناوەندێک بەکاریان هێناوە ، توانیویانە ئامانجی سیاسەتە ئابووری و سەربازی و سیاسی و کۆمەڵایەتیەکانیان بەسەر جیهاندا بسەپێنن . لەبەر ئەوەی سیاسەتەکانی ئەوان لە بەرژەوەندی ئۆلیگارشی و نانێکی بۆ ووردە بۆرژوازیش تێدایە ، هەربۆیە نەیان توانیوە بە شێوەیەکی ڕاست و دروست تەلیسمی سیاسەتی پاوان خوازی زلهێزەکان ، لە ڕێگەی (UN) ەوە ڕوون بکەنەوەو ئاشنای بکەن بە خەڵک و ب□دن□ دواوەو تێک بشکێنن ، بۆیە وەکو بازرگانێک هەموویان بازرگانی بە خواست و ویستی نەتەوایەتی کوردو پرسەکەیەوە دەکەن .

بە ڕەسمی ناسینی کوردستان لەلایەن چەند دەوڵەتێکی جیا جیاوە ، هەروەها جێگیرکردنی بازرگانی و ئابووری و دبلۆماسی لەگەڵ چەند بەشێک لە دنیادا ، ئەو ڕێنوینی کردنەی کە ئۆلیگارشی و بۆرژوازی و ووردە بۆژوازی کورد ئەیکات ، هەوڵێکە لە پێناوی جێگیرکردنی دەوڵەتی بۆرژوازی و ئۆلیگارشی کورد ، لە کوردستانی عێراقدا لەلایەن چەپ و ڕاستیەوە . ئەگینا باس و خواس لە هیچ دەوڵەت و حکومەتێکی تر نیە . لەگەڵ ئەوەی دروست بوونی دەوڵەتی کوردی ، گرنگی خۆی هەیە بەڵام ناکاتە ئەوەی دەوڵەتی دڵخوازی کرێکارانی کورد بێت، چونکە پەیڕەوکردنی سیستەم تیایدا سیاسی و سەربازانی و سەرمایەدارانی ئۆلیگارشی باڵادەستە و مافیا ئاسایە مافیا ئاسایە. چونکە ” ڕیفۆرم کردن لە بەرنامەی نەتەوایەتی ، هەموو امتیازاتی نەتەوەی سەردەست هەڵناوەشێنێتەو□ و ی□کسانی تەواو دروست ناکات، وە هەمووجۆرەکانی زوڵم و زۆری نەتەوایەتی هەڵناوەشێنێتەوە. ” .(51)

هەربۆیە ئەوە حوکمی زاتی خوازەکان و مافی چارەنووس خوازە درۆینەکان ، ئەو تێڕوانینەی کە چاوەڕێی ڕیفراندۆم و چاودێری کردنی لەلایەن (UN) ەوە، لەسەر مافی جیابوونەوە و بەڕەسمی ناسینی

لە دەزگا جیهانی و ناوچەیی و ناوخۆییەکاندا، لەدرۆیەکی ڕووت و بێ
بنەما بەوولاوە ناتوانێت مافی یەکسانی نەتەوەکان بەدەست بهێنێت.
هەروەها ئەوەی کە بەبیرو بۆچوونی بەحساب جیاوازی حیزبەکانی
کوردستانی عێراقەوه دیارە، هیچ نی یە جگە لە خۆڵ کردنە چاوی
خەڵک. ئەو قسە و باسەی کە دەڵێت ئێمە هەوڵی ڕیفراندۆم دەدەین، بۆ
جیابوونەوەی کوردستانی عێراق یان باشوری کوردستان لە عێراق،
بێجگە لە ایستهلاکی کات و درێژەدان بەتەمەنی سیاسی و ئابووری و
کۆمەڵایەتی پڕ لە شەرمەزاری هیچی تر نییە. چونکە ئەگەر ئۆلیگارشی
و مشەخۆرنین بەسەر ئابووری و سیاسی کوردستانی باشوورەوە، ئەوا
ئەم شێرە بەفرینانە کە دەیانەوێت دەوڵەت ڕابگەیەنن، دەبوایە
بناغەیەکیان بۆ دروست کردنی دەوڵەتی کوردی بشێلایە و دا بڕشتایە،
لەڕووی ئابووری و سیاسی و کۆمەڵایەتی و دیبلۆماسییەوە، سیاسەت و
ئامانجی حیزبیانە و خێڵەکیانەیان بەرجەستە نەکردایە، بە ئاراستەی
زاڵکردنی سیاسەتی دەوڵەتڕانی کاریان بکردایە، هەریەکەیان لەدژی
ئەوی تر نەبوونایەتە دەسەنەخۆر و چاو لەدەستی سیاسەت و ئابوری
ووڵاتانی دراوسێی هەرێم، ئەجێندای ئەوانیان لەناوخۆ و دژ بە
هاووڵاتیان جێ بەجێ نەکردایە.

هەروەکو لەڕابردوودا و بەهەمان شێوه خێڵە کوردییەکان هەمان
کرداریان دژبەیەک ئەنجام داوە، " لەسەردەمی هاتنی میدییەکانەوە
ئاوهابوو، هەرچەندە پێدەچێت لەوەوبەریش هەر ئاوهابووبێت، مێژوو
نووسە ئاشوورییەکان باسی پاشای نایری و جەنگاوەرە عەگیدە
مێرخاسەکانی مەڵبەندی ئەوڕۆکەی کوردستانی نێوەند دەکەن.
لەسەرتاسەری مێژوی ئیسلامدا بەردەوام سەرەکهـۆزە کوردەکان و
هۆزەکانیانمان دێتەوە پێشچاو، کە لە خزمەتی دەستەڵاتدارییە
مەزنەکانی دەوروبەریاندا هەڵسووڕاون." (52) حاڵی ڕاست و چەپ و
تێڕوانین و کردەیان، دووبارەکردنەوەی هەمان مێژووی ڕابردوی
هەڵسوڕانی خێڵ و سەرەک عەشیرەت و ئاغا و شێخ و میرنشینەکانیەتی،
نەیان توانیوە لە خۆهەڵواسین بەهێزەکانی ناوچەکە و هەندێک هێزی
ناوخۆیی هەڵوێست و ئاکاری کردەیی جیاواز بنوێنن و لەسەر پ□ی
خۆیان ڕابوەستن. هەروەکو ئەوەی لەڕابردوودا " سەرەک خێڵێکی گچکە
کە دەبێتە وا بەستەی دەوڵەتێکی بەهێز، هیچێکی ئەو تۆی نییە لەدەستی
بدات، لێ بواری شڵپە و مشەی دەستکەوتێکی چاکی بۆ دەڕەخسێت." (53)
پرسی نەتەوایەتی و چارەسەرەکەی، پەیوەندی نی یە بە هەلوومەرجی
جێگیر یان ناجێگیر و شڵەقاوی سیاسی، بەڵکو پەیوەندی بە ئاست و
پلەی دژایەتی نەتەوایەتی و ململانێ تووندەکەی هەیە. هەتا
تووندتربێت، هەوڵ و خواست لەسەر جیابوونەوە زیاتر دەبێت.

لەهەرێمی کوردستان و هەرسێ وڵاتەکەی تری سوریا و تورکیا و ئێران، دژایەتی کردنی توندی دەسەڵاتی ناوەندی لەگەڵ خواست و ویستی نەتەوەی کورددا.

بەڕەسمی نەناسینی مافی سیاسی و کەلتوری و کۆمەڵایەتی و ژیاری ئەو نەتەوەیە، لەلایەن ئەو وڵاتانەوە، هەمووکات هەلومەرجی بەدەست هێنانی ئەومافە نەتەوەییانەیە لەلایەن نەتەوەی کوردەوە. هەروەکو ئەوەی لەڕابردوودا لەسەر پەیوەندی بۆرژوازی ئینگلیز و ئێرلەندیەکدا هەبوو چوونکە " بۆرژوازی ئینگلیز، بۆ خراپترکردنی باری ژیانی چینی کرێکار لە ئینگلترادا، بەزۆر کۆچ پێکردنی ئێرلەندیە هەزارەکان، بەتەنها هەزاری ئێرلەندیەکانی ئیستیغلال نەکردووە، بەڵکو هەروەها پرۆلیتاریای بۆ دوو سەنگەری دژبەیەک دابەش کرد. لەنێوان گۆتینی کرێکارانی شۆڕشگێڕی سێڵتی، ڕەفتاری ئەرێنیانەی (ئیجابیانەی) بەڵام خاو و لەسەرخۆی کرێکاری ئەنجلۆسەکسۆنی، کەبوونەوە و هەماهەنگی ڕوونادات. بەڵکو بەپێچەوانەوە، لەهەموو ناوەندەکانی بەرهەم هێنانی پیشەسازی لە ئینگلترادا، بەربەرەکانیەکی قووڵ هەیە لەنێوان پرۆلیتاریای ئینگلیز و پرۆلیتاریای ئێرلەندەیدا. کرێکارێکی مام ناوەندی ئینگلیزی ڕقی لە کرێکارێکی ئێرلەندییە کە وەکو ڕکابەرێک (منافس) لەکرێ و ئاستی ژیانی نزم دەکاتەوە. ئەو لەناخیدا هەڵگری ڕقێکی نەتەوەی و ئاینی یە بەرامبەر بەو، وا تێی دەڕوانێت وەکو تێڕوانینی سپی پێستە هەژارەکان بۆ کۆیلە ڕەش پێستەکانی ویلایەتەکانی باشوور لە ئەمریکای باکوردا، خۆشکردنی ئەو ئاگری دژایەتی یە ، کە بەتایبەت لەنێوان پرۆلیتاریای ئینگلیزدایە.

بەتایبەت بۆرژوازی بەشێوەیەکی دروست کراو پارێزگاری لێدەکات. لەبەرئەوەی ئەزانێت کە نهێنی پارێزگاری کردن لە جەبەروتی (زۆرداری) دەسەڵاتی،لەدابەش بوونی نێوان پرۆلیتاریادا خۆی شاردووەتەوە." (54) لەبەرئەوەی نەتەوەکان، نەکەونە ناو گەمەی سیاسی و ئابووری بۆرژوازی و سەرمایەدارەکانیانەوە، بۆ مەبەستی خۆیان توندوتیژی و کوشت و بڕو دژایەتی لەنێوان نەتەوەی لەسەر دەسەڵات و نەتەوەی پەراوێزخراو و ژێردەستەی بۆرژوازییەکانی دەسەڵاتدار دروست نەکەن، دەبێت کرێکارانی نەتەوەی لەسەر دەسەڵات، پشتگیری تەواوی جیابوونەوەی نەتەوەی ژێرچەپۆکەی خاوەن دەوڵەت بکەن و شان بەشانی ئەوان بڕیار لەسەر جیابوونەوە بدەن. چونکە هەر گەلێک نەتەوەو گەلێکی تر کۆیلە بکات، ئەوا بەدەستی خۆی زنجیری کۆیلایەتی دەخاتە گەردنی خۆی. خواست و ویستی مارکسیستەکان، لابردنی

کۆیلەکردن و زنجیری گەردنی نەتەوەو چینی کرێکارە، دەیانەوێت کۆتایی بە ئارێشەیەک بهێنن، کە ڕێگەرە لە بەردەم چوونەپێشەوەی خەباتی سیاسی و کۆمەڵایەتی و ئابووری چینی کرێکاری نەتەوە جیاوازەکانی ووڵاتان. هەروەها دەبێت ئەو مەرامەی بەرژوازی دەربخەن کە دەیانەوێت ئاگری دژایەتی نەتەوەکانی لەسوودی خۆیان بەکاربهێنن، کرێکاران لەخەباتی ڕەوا و ئەرکی مێژووی خۆیان دوور بخەنەوە. بەرژوازی و ئاغاو شێخ و دەرەبەگی کورد، شان بەشانی بەرژوازی تورک و عەرەب و فارس، کاریان بۆ دروست کردنی ئەقڵی دژایەتی نەتەوایەتی و خێڵەکی لەنێوان نەتەوەکاندا کردووە ، بەمەبەستی پارێزگاری کردن لە پێگەو مەقامی چینایەتی خۆیان . هەردووای دروست بوونی دەوڵەتی عێراق لەسەر دەستی بەرژوازی ئینگلیز لەساڵەکانی 1921 ی زایندا، بەرژوازی نەتەوەکان هیچ کێشەیەکیان لەگەڵ گەشەی سەرمایەکەیاندا نەبووە، بەڵکو توانیویانە وەبەرهێنان لە دژایەتیاکانیاندا بەسوودی خۆیان بەکاربهێنن. دەوڵەتی عێراق بۆ ئاگر و ئاسن دروست بوو و پارێزگاریشی لەخۆی کرد. کیمیاباران و ئەنفال و قەتڵ و عام و جینۆساید و کاول کردنی شار و گوندەکان، لەسەرەتای دروست بوونیەوە هەتا ئێستاشی لەگەڵدا بێت پێناس و ناسنامەیەتی.

بەرژوازی نەتەوەکان بەخوێنی کرێکاران و زەحمەتکێشانی نەتەوەکانیان بێستان و باخی پێ لەسەرمایەیان ئاودەدەن. هەروەها ئەگەر لەووڵاتێکیشدا چەند نەتەوەیەک هەبن، ئەوا بەرژوازییەکانیان هەماهەنگی لەگەڵ یەکتریدا دەکەن، هەروەها تواناکانیان بەهاوبەشی بەکاردەهێنن لە پێناوی وەبەرهێنان لەهێزی کاری هەرزان و دژایەتی پێکردنی کرێکاران. لەگەڵ ئەوەی ئەو هەموو لایەن و هەلوومەرجەی ژیانی نەتەوەکان، بەهۆی بێ مافی و دژایەتیان، لەلای مارکسیستەکان هێشتا جیابوونەوە و دروست کردنی دەوڵەتی سەربەخۆ بۆ نەتەوەکان تاکتیکە، چونکە یەکبوونی پرۆلیتاریا و زەحمەتکێشان لە پێناوی لەناوبردنی چەوسانەوە و دەسەڵاتی زۆرداران ئامانجە، بەڵام ئامانج بەزۆرەملێ و بە خواست و وویستی کرێکاران بە ئاسانی بەدی نایەت. واتا تاکتیک، ئامانجی لەوە بەدەست دێت. تاکتیک بۆیە بەکاردەهێنرێت، بۆ ئەوەی ئەرکێکی کرداری لە پێناوی ئامانجەکانی ستراتیژیدا بەدیبهێنێت. لەهیچ پرەنسیپێکی سیاسیدا، وە بەتایبەتتر لە سیاسەتی مارکسیستەی زانستییەکاندا، تاکتیک بەپێچەوانەی ستراتیژ بەکارناهێنرێت، هەربۆیە وویستی ناسیونالیستانەی چەپ، وایان لێ دەکات بڕیار لەسەر جیابوونەوە نەدەن، بەو دەلیلەی کە گوایە جیابونەوە دژی ئاڕاستەی جووڵەی

بزوتنەوەکەیان دەبێت. ئەمەش بەپێی ئەقڵ خوازانەی ئەوان نابێت، چونکە هەلومەرجی پەیوەندی چینایەتی نێوان کرێکاران و زەحمەتکێشانی کورد و عەرەب و نەتەوەکانی تر، دەستنیشانی خواستی جیابوونەوە دەکات، لەوکاتانەی کە هاوخەباتی و یەکڕیزی تێکۆشانی چینایەتی لە عێراقدا، لەکهلەڵپێکراو پێکەوە گرێدراوبوو، هەروەها گیانی دژایەتی و پڕوپاگەندەی نەتەوایەتی و چەوسانەوەی نەتەوایەتی بوونیان نەبێت و نەبێتە بەشێک لە بازرگانی بەدەست ئۆلیگارشیەکانی نەتەوەکانەوە، ئەوا باسکردن لە چارەسەری کێشەی نەتەوایەتی، هەتا بەقسەش بێت، نادروست و دوورە لەسیاسەت و پراکتیکێکی زانستیانەی سیاسەت و خەباتی چینایەتی. ئەگەر بەوشێوەیە بێت ئەوا باسکردن لەجیابوونەوە و ببێتە هەڵگری بڕوای نەتەوایەتی، تەنها شۆڤێنیەت بەرهەم دێنێت. ئەگەر بڕوایەکی وا هەبوو لەلای کۆمەڵێک، ئەوا لەخەیاڵدانیدا، لەزانێکی تری داڕشتووەو سیاسەتی سزابەسەر بەتەوەیەکدا دەسەپێنێت، هەروەکو ئەوەی کەلەڕابردوودا بەرامبەر بەنەتەوەی کورد کراو، دابەشی چوارپارچەی جیاواز کرا و بەسەر دەوڵەتەکانی ناوچەکەدا بەخشرایەوە. لەکاتی پێویستدا کا جیابوونەوە گرنگ و ڕاست بوو، ئەگەر بەڕێگر دانرا لەبەردەم هاوخەباتی چینایەتی کرێکارانی نەتەوە جیاوازەکان، بەمەش هاوکاری و هەماهەنگی لەگەڵ بۆرژوازی دا دەکەن، لەچوارچێوەی کارو هەڵسووڕانی سیاسیاندا، دەبنە پارێزەر و پاراستنی بەرژەوەندییەکانی ووردە بۆرژوازی و سەرمایەداران. هەروەها دەبنە سەرچاوەی خۆشکردنی ئاگری دژایەتی و ململانێی نەتەوایەتی نەتەوەکان. لەسایەی کارێکی وادا کۆیلەکردنی نەتەوەیەک لەلایەن سەرمایەدارانی نەتەوەیەکەوە، دەبێتە کۆیلەکردنی هەردوو نەتەوەکە بۆ قازانجی دەسەڵاتی سەرمایەداران. جەوهەری بازاڕ، بریتی یە لە بەرهەم هێنان و ساغ بوونەوەی کاڵاکان. لەبەرئەوە سەرمایەداری بیر لەبەرهەمهێنانێک دەکاتەوە کە کەمترین بۆ کرێی هێزی کاری تێبچێت، تا بتوانێت لەگەڵ بازاڕدا ڕکابەری بکات و بتوانێت زۆرترین بڕی کاڵاکانی ساغ بکاتەوە و بەو هۆیەوە زۆرترین قازانجی دەست بکەوێت.

ئەمەش بەهۆی دوو هۆکارەوەیە، کە نرخی هێزی کار نزم بێت و هەروەها بازاڕ واتە خستنەڕوو و داخوازی، ئەمەش هەمدیسان پەیوەندی بە چەندێتی تێچوونی کاڵای بەرهەم هاتووەوەیە، کە نرخی هێزی کار دەست نیشانی نرخی بازاڕی کاڵاکە دەکات، تا نرخی هێزی کار کەم بێت، ئەوا نرخی کاڵای بەرهەم هاتوو کەمتردەبێت، واتە دەتوانێت خستنەڕوو و داخوازی ڕێک بخات. ئەمەش هەمدیسان لەڕێگەی ڕکابەری کرێکارانی خاوەن هێزی کاری هەرزانەوە بەدەست دێت. زۆرجار دەبنە

سەرچاوەی کێشەی نەتەوەکان و دروست کردنی جیاوازی لە نێوانیاندا . هەروەکو ئەوەی کە لە ناوچەیەک بەتایبەتی زۆردەکەن و خواست لەسەر هێزی کاریان کەم دەکەن و بەمەش نرخی هێزی کاری کرێکارانی نەتەوەکەی خۆیانی پێ کەمدەکەنەوە. هەر ئەمەشە لەزۆرترین حاڵدا دەبێتە دروست بوونی جۆرێک لەکینە و ڕق لەنێوان کرێکارانی نەتەوەکاندا. لەدواجاردا دەبێتە قازانج بەسەرمایەداران، لەدوو ڕووەوە سوودی لێ وەردەگرن، یەکەم کرێکاران دەکەن بەگژی یەکتردا و دووەمیش دەسەڵاتیان پارێزراو بێ ئەکابەر و دژ دەبێت. هەروەها کاریگەری لەسەر پەیوەندی ئابووری و کۆمەڵایەتی و سیاسی چینایەتی کرێکارانی نەتەوە جیاجیاکان دەبێت. واتە نابێت بە مافی نەتەوەکان، پەیوەندی جوگرافیای ئابووری ببێتە هۆی دەست ئاوەڵاکردنی سیاسەتی شۆڤێنیانە بەسەر نەتەوەی ژێردەستە، هەروەکو ئەوەی لەووڵاتەکانی عێراق و ئێران و تورکیا و سوریاشدا بەسەر نەتەوەی کورد و کەمایەتییە ئاینی و مەزهەبی و نەتەوایەتییەکاندا ئەسەپێنرا . سیاسەتی شۆڤێنیانە بەرهەمی دەسەڵاتی بەرژوازی و سەرمایەدارییە لەمێژوودا و توانیویەتی لەوڕێگەیەوە سیاسەتی نەتەوەپەرستی بسەپێنێ بەسەر کرێکاراندا، کە لە بنەڕەتیشدا پێویست بوو کرێکاران بیر لەخەباتی چینایەتی بکاتەوە نەک وەک ناسیونالیستێک هەڵسووکەوت لەگەڵ یەکتری هەڵسووکەوت بکەن.

واتە بازاڕی سەرمایەداری ناتوانێت، وەڵام بەمافی یەکسانی نەتەوەکان بداتەوە. چونکە سەرمایە و بازاڕ پێویستی بەکێشەی بەردەوامی نێوان کرێکارانی نەتەوەکان هەیە، تا بتوانێت زیاتر وەبەرهێنان لەهێزی کاریاندا بکات و وەهمی بەنەتەوەیی بوون لە بیروو هەڵسووکەوتی کرێکاراندا بچەسپێنێت . دروست بوونی یان دروست کردنی جوگرافیای ئابووری جیاواز ناتوانێت هیچ گرێیەک لەکێشەی نەتەوایەتی چارەسەربکات، تەنها ئەمە بووەتە هۆی ئەوەی کە لەڕابردوو لەئێستادا، لەلایەن توێژێکی سیاسی و سەربازی ئێلیگارشی لەعێراق و هەرێمدا، ژیانی کرێکاران و هەژارانی ئەو ووڵاتەیان خستووەتە بەر ڕەحمەتی ڕووتانەوەو دزینی سەرچاوەکانی ئابووری ژیانیان، لەڕێوە دەردەکەوێت بەرگری کردن لە جوگرافیای ئابووری و سیاسی، بێجگە لە بێ وەڵامی و خۆدزینەوە لە ئەرکێک، کە خەباتی چینایەتی چینی کرێکار دەباتە سەر شانی، مێژوویی خۆی لەبەرامبەر سیستەمی سەرمایەداریدا هیچی تر نییە. ئەمەش نابێتە هەوێنێک و ئاکارێکی کۆمەڵنیستی زانستیانەی لەناکاوەتەوە و مەدالیای ئازایەتی و هزرڤانیان پێ ناکرێت بەیەخۆیاندا. لەگەڵ ئەوەشدا، ئەو جۆرە لە هەڵوەست و بیرو هزرڤانی، بەشێکە لە تێنەگەیشتن لە خواست و وویستی

مارکسیستیانەی کرێکاران و کارنەکردن بە ئاڕاستەی دیفاکتۆی چارەسەری کێشەیەک که ل□ بەردەم چینە زەحمەتکێش و چەوساوەکەی کرێکاران و هەژارانی ئەو ووڵاتەدایە. زیاتر دەبێتە هۆی کۆیلەکردنی کرێکاران ل□ بەردەم خواستی نەتەوایەتیدا، هەروەها میتافیزیکیەکانن کە لە ڕەووتی گەشەیەکی ماددیانەی کۆمەڵدا شیکاری لە ئەزموونەوە بەدەست دێنن و بیر لەودیوو دارستانەکان ناکاتەوە. ئەزموونگەراکان دەست نیشانی هەڵوێست و کرداریان لەسەر هەر دیاردەیەک ب□ ئەزموون دەکەن.

کاتێک باس لە پەیوەندی ئەنتەرناسیونالیستی چینی کرێکاری عێراق بکرێت، ئەگەر بە ناشارەزایی دەست بۆ ئەو پرسە ببرێت، زۆر نزیکە لەوەی کە توندوتیژی نەتەوە پەرستیانەی لێ بکەوێتەوە و نەتوانێت چارەسەری بکات. چونکە چەند گرنگە هێزی کرێکارانی جیهان یەک هەڵوێست و ئامانج بێت، لە خەباتی جیهانیانەی کرێکاران. بەهەمان شێوه هەندێک جاریش دروست بوونی دەوڵەتێکی بچوک و جیابوونەوەی لە دەوڵەتێکی تر، گرنگی بۆ هاوخەباتی چینایەتی چینی کرێکاری جیهان دەبێت. ئەمەش بەپێی هەلومەرجی پەیوەندیەکانی ئەو چینە کە بەناوی نەتەوەی جیاوازەوە دابەش دەکرێن. مارکس بۆ ئەم حاڵەتە، لەسەر پەیوەندی کرێکارانی ئینگلیزی و ئێرلەندایی زۆری ڕاڤە لەسەر کردووە و دەڵێت ” مەرجی پێش وەختە بۆ ڕزگاری چینی کرێکاری ئینگلیزی، بریتییە لە ئاڵوگۆڕی پایەی زۆرەملێی ئۆنیۆن- یا کۆیلەکردنی ئێرلەندە، بۆ هاوپەیمانیەکی تەواو و ئازاد، ئەگەر ئەمە لە ئیمکاندا بوو، یا جیابوونەوەیەکی یەکجارەکی و تەواو، ئەگەر ئەمەش گرنگ و پێویست بوو. ” (55) بەڕاستی لەوە گەوجانەتر نییە، کە بەزۆر و بە کاروکردەوەیەک، کە ڕوویەکی شۆڤێنیانەی هەبێت و بڵێیت و یا به مەن و بەحسابی خۆت پەیوەندی نێو نەتەوەیی بۆ کرێکاران پێکدەهێنێت. لەڕابردووەوە، هەتا ئێستاشی لەگەڵدا بێت، ئێرلەندیەکان لە هەوڵی جیابوونەوەن، لە مەلەکیەتی بەریتانیای گەورە. ئەو کێشەیەش لە ڕابردوودا پارت و بزوتنەوەی سیاسی وای بەخۆیەوە دیوە، کە هیچ ناوەڕۆکێکی ڕزگاری و ئازادی بۆ ئێرلەندییەکان لەناوەڕۆکی بیروکاریاندا نەبووە کەچی بەناوی ڕزگاری و جیابوونەوە، کرێکارانیان دەکردە قوربانی بەرژەوەندییەکانی خۆیان و ڕزگاریشیان بەدەست نەهێنا. ئەم کێشانه تەنها لەو ووڵاتانەدا هەیە، کە نەتەوە جیاوازەکانی تیادا دەژین و دەکەونە ژێر تەئسیری دەسەڵاتی د□ن□دان□ی د□و□□□تی ناوەندەوە، هەروەکو کشمیرییەکان لە هندستان و هەرێمی کەتەلۆنیا لە ئیسپانیادا، کە ئەم هەرێمە بەبەردەوامی لە هەوڵی جیابوونەوەی لە

دەوڵەتی ناوەندی ئیسپانیادایە، هەموو هێزێک و هەرجارەی بەشەوەیەک، خواستی خۆیان لەسەر جیابوونەوە دەردەبڕن. هەتا لەناو گۆڕەپانی یارییەکانیشیاندا ڕەنگی خۆی داوەتەوە. قاڵبێکی گەورە ئەگەر نەتوانرێت لەسەری ژیان بکرێت، ئەوا پارچە پارچەکردنی باشترە، ئەگەر ژیان لەسەر قاڵبیە پارچەبووەکان بۆ هەموو لایەک ئاسوودەیی بێت، واتە من قاڵبییەکی پارچە پارچەی بێ جەنگ بە باشتر دەزانم، لە قاڵبییەکی گەورەی پڕ لە جەنگ و توندوتیژی و پشێوی دەروونی. بەڕاستی پارچە پارچەکردنیش هەست و بیروکرداری شۆڕشگێڕانەی پڕ لە خواست و ویستی دەوێت.

وا بیردەکەمەوە کە ئەگەر نەتەوەکان لەچوارچێوەی دەوڵەتی خۆیاندا کرێکارانیان ژیانی سیاسی و کۆمەڵایەتی و ئابووری بەڕێوە ببەن ، باشترە، چونکە هێزەکان بەناوی نەتەوە و نەتەوەخوازییەوە، هەڵیان ناخەڵێنن بە جەنگێک کە لە بنەڕەتدا جەنگی کرێکاران نییە، بەڵکو ئەوە خواست و ویستی سەرمایەداران و دەسەڵاتەکەیانە سوود لە دووبەرەکی نێوان کرێکاران دەبینن، تێربوون لە مافی ممارەسەکردنی دەوڵەتی خۆی، سەردەکێشێت بە گەورەبوون و دروست بوونی داخوازییە چینایەتییەکانی چینی کرێکار بەرامبەر بە سەرمایەداری خۆ ووڵاتی کە لە دەورانێکدا وەک شۆڕشگێڕ دەردەکەوت و پەیامی ڕزگاری بڵاودەکردەوە، ئێستاش دەبێتە لەمپەر لەبەردەم گەشەی خواستی چینایەتی چینەکەی بەرامبەری.
ئەوکات پێویستی هاوخەباتی لەگەڵ چینی کرێکاری نەتەوەکانی تر بەکارێکی گرنگ و لەپێشینەی خۆی دەزانێت دژ بەو ناعەدالەتی وبێ مافییە ی کە بەرامبەری دەکرێت.

لەبەر ئەوەیە کە زۆر جار بۆرژوازی خۆ ووڵاتی گاڵتە بە مقەدەراتی چینی کرێکاردەکات، بیر لەسەربەخۆیی ناکاتەوە، بەهەو بەڵگەی جیاوازو لەڕێگەی پلانەکانیەوە، پێکوتە بەو خواستە دەکات و لە چوارچێوەی بەرژەوەندییەکانی خۆیدا قەتیسی دەکات، هەروەکو ئەوەی کە ئەلیگارشیەکانی ئابووری و سەربازی هەرێمی کوردستان بەرامبەر بە هاووڵاتی دەیکەن چونکە " هەرچەندە ڕەنگ هەیە کەمێک سەربەستی خۆی لەدەست بدات وەلێ بەبرەوپێدانی دەسەڵاتی، بەتەرو تەسەلی تێرەی بەدەکرێتەوە." (56) لەبەرئەوە ئەوانە خەریکی خۆخزانەنە ناو دەسەڵاتدارانی ناوچەکەوەن و هەریەکەیان مەیل و کرداری لەگەڵ ووڵاتێکدایە و بە ئەجێندای ئەوان هەڵسووکەوت دەکات، لەسەردەستی ئەمانەش سەربەخۆیی بەدەست نایەت، ئەگەر زلهێزەکانی دنیا ئەو ئەرکەیان بە ڕانەپێڕێنن. لەبەرئەوە " کاتێک نەتەوەی و گوردەری

سەرۆکهۆزێک دەداتە پاڵ دەوڵەتێک و دەبێتە وابەستەی، سەرۆکهۆز هیچی پێناکرێت، ئەوەندەبێت کە بداتە پاڵ دەوڵەتێکی دی (یاخود دەوڵەتانێکی دی) و پشتگیرییان مسۆگەربکات. دژایەتی و دوژمنایەتی ئەو سەرۆکهۆزانە لەنێوخۆیاندا، دەبێتە ماک و هەوێنی وابەستەیی و پەیوەندییان بەو دەوڵەتانەوە. ئەو وڵاتانەی گەرەکیانە جێپێی خۆی لەکوردستاندا بکەنەوە. هەمیشە وەهای دووی وابەستەیەکن، کە دوژمن و ناحەزی وابەستەی وڵاتانی دیکە بێت. بەوجۆرە نەتەوەی و ناحەزە نەوچەیی و مەڵبەندییەکان، تا ئەوپەڕی سنوور پشت بە گەرمەوکەشەی وڵاتانی هاوسێ و دوور دەبەستن و بەوپێیە دەبنە پەیوەند و وابەستەیان.” (57) عێراق لەکۆنەوە هەتا ئێستا جێگای ململانێی مەزهەبی و ئاینی و نەتەوەیی بووە، جەنگی گەورەی خوێناوی لەهەڵگیرساوەو هەزاران لەو هاووڵاتی ئەو جوگرافیایە تووشی لەناوچوون بووەتەوە و پێکەوەژیان تیایدا بووەتە حاڵەتێکی مستەحیل و توانای پێکهەڵپێکانی هەموو گروپی ئاینی و مەزهەبی و ئێتنکی ناو دەوڵەتی عێراق بووەتە کارێکی مەحاڵ. هەربۆیە قاڵیە گەورەکەی عێراق ژیان تیایدا مەرگەساتە بۆ گروپە جیاوازەکان و هیچیان ناتوانن تیایدا بحەوێنەوە. دابەش کردنی و پارچەبوونی هەنگاوێک خواست و ویستی کرێکاران دەهێنێتە پێشەوە و، چینی ئەلیگارشی ئابووری و سەربازی کوردوعەرەب و مافیاکانی و بازرگانانی خوێن، دەکەونە بەردەم لێپرسینەوە و لەناوچوون، لەبەرئەوە مافی یەکسانی نەتەوەکان لەسەر دەستی ئەلیگارشیەکان بەدەست نایەت، بەڵکو ئەمەش ئەرکێکی شۆڕشگێڕانەی کرێکاران و زەحمەتکێشان و کۆمەنیستە زانستیەکانە و لەسەر دەستی ئەوان جێ بەجێ دەبێت. هەر لەبەرئەوەیە دەبێت بڕیاربدان هەروەکو ئەوەی کە ” لەپێشتردا وامان دانابوو، کە جیابوونەوەی ئێرلەندا لە بەریتانیا کردارێکی مستەحیلە، بەڵام لەئێستادا وابەوادەکەم کە ئەو جیابوونەوەیە کردارێکە که هیچ مەجالێکی تێدانیە، لەگەڵ ئەوەی کە یەکێتی فیدراڵی، ئەبێتە ڕێگرو بەربەست لەبەردەم جیابوونەوەدا.” (58)

تێبینی ؛ هەموو ئەو ووشەو ڕستانەی که هێڵی بە ژێردا هاتووە ، تەئکیدەکان هی مارکس و ئنگلس ن .

نەجمەدین فارس حەسەن

سەرچاوەکان:

44: مارکس- انجلس، رسائل مختارة 1844 ـ1895 ،(رسالةمن انجلس الى

بيبل،18ــ28 آزار 1875)، دار التقدم ، موسكو، طبع في ألأتحاد ألسوفيتي 1982 ،ص215 .

45 :منصور حكمت ، لەبەرگری کردندا............. بێ پێشەوە ،ژمارە 21 ،ل 5 .

46 : ماركس ــ أنجلس ، (أصل ألعائلةو ألملكيةألخاصة وألدولة) ، مختارات في أربعة أجزاء ، جزءألثالث ،دار ألتقدم ، موسكو ، 1970 ، ص328 .

47 : نەجمەدین فارس ، خولی هەفتای نەتەوەیەکگرتوەکان، جاڕدانی فرەجەمسەری بوو، سایتەکانی ،بیرکردنەوە ، دەنگەکان ، پێنوسەکان ،.لە بەشی دواتردا زیاتر لە سەری ئەدوێم .

48 : منصور حكمت ، هەمان سەرچاوەی پێشوو ، ل 5 .

49 : هەمان سەرچاوەی پێشوو ، ل 5 .

50 : ماركس ــ أنجلس ، (أصل ألعائلةو ألملكيةألخاصة وألدولة) ، مختارات في أربعة أجزاء
، جزءألثالث ،دار ألتقدم ، موسكو ، 1970 ،ص410 .

51 : لينين ــ مسائل ألقومية و ألاممية ألبروليتارية ، دار التقدم ، ص 227 .

52 : مارتن ڤان پرونەسن ، ئاغاو شێخ و دەوڵەت ، وەرگێڕانی ، د. کوردعەلی ، مەکتەبی بیروهوشیاری (ی. ن . ک) ، دەزگای چاپ و پەخشی حەمدی ، سلێمانی ، چاپ 2010 ، بەرگی یەکەم ، ل 231 .

53 : هەمان سەرچاوەی پێشوو ، ل 235 .

54 : ماركس ــ انجلس ، بصدد ألثورة ألاشتراكية ، مجموعةمن ألمقالات ،(كارل ماركس ، من مقال"بلاغ سري" كتب نحو 28 آزار(مارس) 1870) ، ترجمه ألياس شاهين ، دار ألتقدم ، طبع في ألاتحاد ألسوفيتي ، 1983 ، ص 153 .

55 : هەمان سەرچاوەی پێشوو ، ص 154 .

56 : مارتن ڤان پرونەسن ، هەمان سەرچاوەی پێشوو ، ل 235 .

57 : هەمان سەرچاوەی پێشوو ، ل 235 ــ 236 .

58 : كارل ماركس ــ فريديريک أنجلز ، في ألاستعمار ، ترجمة ألدكتور فؤاد أيوب ، دار دمشق ، دمشق ، (رسالة من ماركس إلى أنجلز ، 2 تشرين ألثاني 1867) ، ص 343 .

خۆپیشاندانی بەرەی سۆشیالیست و ئازادیخواز دژی راسیزم و ترەمپ لەبەریتانیا! ... نوری بەشیر:

لەکاتێکدا کە بۆرژوازی بەدەوڵەت و سەرکردەکانیانەوە، بەجیا لەهەر جیاوازی و کێشەیەکی نێوانیان لەسەر سود و باڵادەستی بەسەر بازاڕدا، خەریکی غەرقکردنی کۆمەڵگان لەشکاندنەوەی ئەزمەیەک کە یەخەی گرتوون لەدابەزینی سودی سەرمایەکانیان بەسەر جەماوەری فراوانی کرێکاراندا، هەروەها خەریکی دابەشکردنی کۆمەڵگان لەسەر ئەساسی جیاوازی نێوان ژن و پیاو، مەسیحی و ئیسلام، خاریجی و خۆ وڵاتی، کەمایەتی سەرمایەدارانی خاوەن سامانی کۆمەڵگا و زۆرینەی زۆری کرێکاران و مەحرومانی کۆمەڵگا، وە لەهەوڵی فراوانکردنەوەی هەموو جۆرە جیاوازیەکی رەگەزی و مەزهەبیدان ریزی خەڵک لەبەریەک هەڵوەشێنن، تەنیا بە چاوچنۆکی و پاریزگاریکردن بەکورسی دەسەڵات و سەرمایەکانیانەوە و دانەبزینی قازانجیان، دەیانەوێ هەموو بۆرژوازی و سەرمایەدارن لەبەرامبەر جەماوەری کرێکاران و بێبەشان یەک دەستکەن، بە ئەمەش خەریکی بەکار کردن و بردنە سەری زەریبەو بەرزکردنەوەی نرخی کاڵا، وە لەسەندنەوەی خزمەتگوزاریەکانن، لەگەڵ ئەم هەوڵیاندا بەرگی پارێزگاری لە وڵات و نیشتمان و ئەمنی قەومی و بەریتانیا یەکەمە دەکەن بەبەردا.

بەپێچەوانەی هێزی سەرمایەداران و کۆنەپەرستانی قەومپەرستی کۆمەڵگاوە، رۆژی ١٨ مارس، بزوتنەوەیەکی بەهێزی دژی راسیزم و قەومپەرستی و دژی بۆرژوازی و دژی ترامپ و دژی تریسا مەی لە حزبی پارێزگاران، ناڕەزایەتیەکی سەراسەری بەریتانیای گرتەوە کە ” بەرۆژی سەرتاسەری دژی راسیزم ” بانگەوازیان بۆ کرد، کەلەلایەن کەمپینی وەستانەوە بەڕووی راسیزمدا وەک بەشێک لەرۆژی بزوتنەوەی جیهانی دژی راسیستی، سازدرابوو. ئەم ناڕەزایەتیە لەزۆرێک لەشارەکانی بەریتانیا و بەتایبەتی لەندەن و نیوکاستڵ وکاردیف، بەهێزی دەیان هەزاری رژانە ناوەندەکانی شارو لەلەندەن لەبەردەم بی بی سی یەوە بەقسەوباسی ژمارەیەک لەئەندام پەرلەمان، سکرتێری یەکێتی کرێکاران و ژماریەک لەهەڵسوڕاوانی دژی راسیزم و دەشتی جەمال سکرتێری فیدراسیۆنی سەراسەری پەنابەرانی عێراقی و ئامادەبوونی حزبە سۆشیالیست و چەپەکان دەستی پێکرد. پاشان بەرەپێوان بەرەو ناوەندی شار لەترافڵگارسکوێرو ماڵی سەرۆک

وەزیران و بەردەم پەرلەمان بەڕێکەوتن و جارێکی کە لەوێدا کۆبوونەوە. بەدرێژایی ماوەی خۆپیشاندان بەدەنگی بەرز هاواریان دەکرد و لە پلاکارتەکانەدا نوسراوبوو، " نا بۆ راسیزم، بەدژی سیاسەتی دژی ئینسانی ترامپ و تریسا مەی سەرۆک وەزیرانی بەریتانیا شیعاریان دەدا. بەهەزاران لافتەو شیعار بەرزکرابەوەو هەموو بەدەنگی بەرز دەیانووت " بەدەنگ بەرزو بەڕێشنی هەموو دەڵێن بەخێر بین پەنابەران و کۆچکردوان" "دەستهەڵگرن لەکرێکارانی ئەوروپایی" " بەدژی ترامپ بووەستەوە" ، وە لەشیعارەکاندا بەرگری لە کرێکارانی کۆچکردوی ئەوروپا دەکرا کەلەبەریتانیان و هێزێکی زۆری کاری ئەم وڵاتە پێکدەهێنن، کەبەدوای ریفراندەم و بڕیاری هاتنەدەرەوەی بەریتانیا لە یەکێتی ئەوروپادا، حکومەتی پارێزگاران دەیەوێت لەبەریتانیا دەریانکات و هاوکاری هاوخەتی باقی حزبە قەومیەکانی تر بەت لەوەی کەدەڵێن بەریتانیا بۆ بەریتانیەکانەو بۆ دەرەوە خاریجیان".

هاوکات لەناوچەی پیکادلی ژمارەیەکی کەم لە راسیتەکان بەلافتەیەکی گەورەی بەریتانیا یەکەمە لەنیوە رێگای رێپێوانی دژی راسیزمدا، کۆبووبوونەوە و لەبەرامبەریاندا لاوانێکی ئەنارشیست بەرامبەرایان وەستابوون. پۆلیس لەترسی ئەوەی نەکا هێرش بکرێتە سەر راسیتەکان بەهەندی ژمارەی راسیتەکان پۆلیس دەورەی دابوون.

کاتێک رێپێوانی دژی راسیستی گەیشتە ئەو ناوە بە خۆپیشاندەران و هەزاران کەسی ئەمبەرو ئەوبەری شەقامەکانەوە وەستابوون، نایان بۆ راسیزم و بە تەرمپ و تریسا مەی دەوت و بەڵێ و بەخێرهاتنی پەنابەران و کۆچکردوانیان دەوتەوە.

رێپێوانەکە بەردەوامی خۆی دا تا گەیشتنە لای پەرلەمان و بە بەرزکردنەوەی هەزاران لافتەو پلاکارتی دژی راسیستی سەرانی سەرمایەداران و دەوڵەتەکانیان و وتنەوەیان بەدەنگی بەرز و بەردەوام هەزاران کەسی ئەمبەرو ئەوبەری شەقامەکانەوە دەستیان هاوپشتیان بۆ بەرزدەکرایەوە و پەیوەست دەبوون پێیانەوە.

٢٠/٣/٢٠١٧

پارانۆیا و مرۆڤی بێ خودا …
هیوا سەعید

زانستی دەرونناسی دابڕان بە یەکێک لە هۆکارە سەرەکییەکانی توشبوون بە نەخۆشی پارانۆیا دادەنێ. ئینجا ئەو دابڕانە لەدەستدانی کار، تێکچوونی هاوڕێیەتی، خیانەت و ئازاری خۆشەویستی و زۆر جۆرە دابڕانی تری وەک بەکارهێنانی مادەی هۆشبەر کە ئەویش جۆرێکە لە دابڕان، دەگرێتەوە. لەو دۆخە مرۆڤ باوەڕێکی وای لەلا دروست دەبێ کە ئەم جیهانە جێگایەکی ئەمین نییە بۆ ژیان، گومان لە نییەتی کردەوەکانی خەڵک دەکا و هەموو کارێکیان بە بەرژەوەندخوازانە لێکدەداتەوە، بۆیە لە تێکەڵبوونی ئەوانیتر دەترسێ بە هەڕەشە لەسەرخۆی دەیانبینێ. لێرەوە ئەو مرۆڤە نەخۆش و توشبوو بە وەهمە هەست بە چەوسانەوە دەکا و گومانی ئەوەی هەیە ئەو بەرژەوەندخوازانە کەسانی خراپەکارن و لێی لە کەمینن. بۆ نموونە شێوەتەماشاکردنێکی بە تەرکیز یان پستەپستی نێوان دوو کەس ئەگەر هۆکارێکی ئاشکرای لێ دیار نەبێ بۆ ئەم ڕەفتارەیان ئەوا بەخۆی و باسکردن لەسەرخۆی تێدەگا. گریمان ئەو ڕقی لە ڕەنگی شین بێ، لە کافێیەک لە فنجانێکی شین قاوەی بۆ بێنن یەکسەر چاودەبڕێتە سەرمێزی کڕیارەکانی تر بۆ ئەوەی بزانێ فنجانی ئەوانیش شینە یان نا. وەها ڕێکەوت ڕەنگی فنجانی قاوەخۆرەکانی تر سوور و سپی یان زەردبوو بە تەنیا هی ئەو شین بوو و هۆکارێکی ڕوونیشی بۆ ئەم ڕێکەوتە نەدۆزییەوە گومانی ئەوە دەبا ئەم کارە بەدەستئەنقەست بۆ ئازاردانی دەرونی ئەو کراوە، نەک هەرئەوەندە بەڵکو گومانی ئەوەشی هەیە ئەوان لە ناخی بە ئاگان و دەزانن ڕقی لە چی دەبێتەوە. لەبەرئەوەی لێکدانەوەکانی بە گوێرەی لۆژیکە هیچ ڕێکەوتێک پەسەند ناکا، بەو مانایەی ئەگەر فنجانی قاوەخۆرەکانی تریش شین با دەگەیشتە ئەو ڕاستییەی هیچ ئازاردانێکی دەرونی بە مەبەست بۆ ئەو لە گۆڕێ نییە. بە هەمان شێوە بەپێی ئەو لۆژیکەی مادام ئەوان دەزانن ئەو ڕقی لە چ ڕەنگێکە کەواتە ئەو کەسێکە لە ژێر چاودێری ئەوانیترە. دیسان کەواتە ئەو کەسێکی گەورەیە ئەگەرنا بۆ چاودێری دەکرێ. لە دواجار لەسەر بنەمای چەندین وەهمی یەک لەدوای یەک هەڵچنراو پێناسەیەک بۆخۆی دەکا کە ئەو مرۆڤێکی گەورەیە و جێی سەرنجی ئەوانیترە و خەڵک هەمیشە چاودێرن بەسەرییەوە. ئەنجامی ئەو وەهمەش ئەو دەکاتە کەسێکی خۆبەگەورەزان و دوورەپەرێز و ڕقاوی. دوورەپەرێزییەکەی وەک خۆپاراستنێک لە فێڵ و ڕقئەستورییەکەی

تۆڕەیەکە لە ویستە خراپەکانی ئەوانیتر.

بەڵام مرۆڤی گەورە و دوور لە بازاڕ لەسەر هەمان ئەو وەهمە دروست نەبووە، بەڵکو ئەگەر خودا وەکو وەهمێک یان هێزێکی بانزەمینی و ویستێکی ڕەها و باڵادەست بەسەر ویستی هەندەکی مرۆڤ، مرۆڤەکان ئاڕاستە بکا، ئەوا مرۆڤی باڵا مرۆڤێکی بێ ئاسمانە و ملکەچی هیچ ویستێک لە دەرەوەی ویستی خۆی نییە و ئەو وەهمەی لەناوخۆی کوشتووە و بێ خودا دەژی.

هەروەها ئەو مرۆڤە گەورە تەواوزەمینییە بەهایەکانی هەڵوەشاندۆتەوە و پابەند نییە بە ئیتیک یان ئەو داب و نەریتانەی کۆمەڵگا لەسەری کۆکن، ئەو کەسێکی دژەباو و دوورە لە مێگەڵ.
فریدریک نیچە لە وەهای گوت زەردەشت لەبارەی ئەو مرۆڤە گەورەیە دەڵێ:
ئەی مرۆڤی بەرز! فێربە، خەڵکی نێو بازاڕ
باوەڕیان بە مرۆڤی بەرز نییە.
بۆ ئەوان ئێمە، هەموو بەرابەر و یەکسانین.
ئەی مرۆڤی بەرز! بە دیدی ئەوان مرۆڤی بەرز نییە،
لەبەردەم خوادا هەموومان یەکسانین.
بەڵام خوا مردووە،
ئێمە بەرابەر و یەکسان نین.
ئەی مرۆڤی بەرز! لە بازاڕ دوورکەوە.

واتا بوونی خودا یان هەموو بەها و پیرۆزییەکان کە لەسەر بوونی ئەو بنیاتنراوە و خەڵکی بازاڕ پابەندن پێیەوە و ڕێگرن لە بەردەم پێشکەوتنەکانی ئەو مرۆڤە گەورەیە. لێرەوەیە ئامانج لە ڕەتکردنەوەی خەڵکی بازاڕ و تێکشکاندنی پیرۆزی و بەهاکان.

دیموکراسی وەک خەونی دونیاکەمان ... چالاکی ئاغجەلەری

بۆ خۆی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست لە ڕووی جیو سیاسییەوە زادەی ڕوخانی ئیمپراتۆریەتی عوسمانی بوو لە کێشانی هێڵە سیاسییەکانی نێوانیاندا

، تەنها هۆکار گەڕانەوە بۆ بەرژەوەندی ووڵاتە سەرکەتوەکان بەولاوە لە دروستکردنی دەوڵەتی نەتەوە لە ناوچەکە ،خواستەکانی تر کەمتر بە هەند وەرگیرا لە پەیوەند بەو ماڵە سیاسیە نوێیانە .

‎ئەگەر یونانی کۆن و سپارتا بە هەنگاوە سەرەتای□کانی سیستەمی دیموکراسی ڕۆژئاوا هەژماربکرێت ،کەواتە ئەو دیوی شارستانیەتی میزۆبۆتامیاش بۆ ڕۆژهەڵات دەکرێت بەسەرتایەکی کۆتایی داری کۆمەلگەی شرق بە نزیکایەتی لە دیموکراسی ببینرێ(پیتەر ڕۆدۆڵفی دانیمارکی) پشت ڕاستی ئەو ڕەوتەی کردۆتەوە لە پەیوەند بەم پرسە.

کاتێک ئەماشای دوو ڕەهەندی ڕوحی ،شارستانیەتی . فەلسەفی جیاوازی کرستیانیتی ڕۆژئاوا و ئیسلامی ڕۆژهەڵات دەکەین ، لە ڕووی سوسیوڵۆژیەوە هەڵمژین و تێکەڵ بوون و کار کردن بە یەک تێرمی سیاسی بۆ بەشەریەت هێند سانا بە جوڵە ناکەوەێت لە کاتێکدا پێکدادانی ئەم دوو جێکەوتە شارستانیە هەموو کات بە شێوەی جیاواز دژ ب□ یەک ڕەوتە مەعرفیەکانیان جوڵاندوە ، دیموکراسیش وەک میتۆدێک یان مۆدیڵێک کە ڕۆژئاوا بە جوڵەی خستوە لە کۆمەڵگەیەکی کراوە و سێکۆلار کاری پێدەکەن ، ئەستەمتر ئەم کاروانە بەڕێدەکەوێت لە جیهانێک تا ئەم ساتەش ناوەندێتی ڕاهای ئایدۆڵۆژی و قەیرانی کرانەوەی کۆمەڵگاکەی بە شکڵە سێکۆلارستیەکەی نەبۆتە خواستی گشتی.

ئەگەر بێت و هەمان خواست بۆ سیستەمی سیاسی (دیموکراسی) بکەنە نێو گێژەنگی مێنتاڵتی ناسیونالستی شەرقی جیا لە دەقی ئەو سیستەمە لەسەر پەیڕەوی پارتە سیاسیەکانیان دەنوسرێتەوە بەمەبەستی بۆندارکردنی ڕوئیای سیاسی لە پەیوەند بە گەوجاندنی کۆمەڵگە و تەحرش کردن بە ناو ناوبانگ دەقەکانی سیستەمەکە هیچ شوێنێکی تری نیە بۆ پێناسەکردن، وەک دیارە دروست بوونی زۆرێک لە قەوارە سیاسیەکانی ڕۆژهەڵات لەسەر خواستی بەرژەوەندیەکانی ووڵاتانی سەرکەوتو لە جەنگی جیهانی یەکەم دامەزراون ، ئەوەی ئامادەی بڕیاری ئەو چارەنوسە سیاسیانە نەبوو کۆمەڵگ□ بوو، هەر بۆیە زادەی دروستکردنی دەوڵەت بۆ بەرژەوەندی هێزێکی دەست ڕۆیشتوو هەر دەسەڵاتێکی تۆتالیتاری دەستگیر دەبێت، هەناسەیەک کە لە بنەچەدا خێنکێنرا دەسەڵات و هێزی گەل بوو ، دیموکراتیەتیش پێویستی بەم هێزەیە کە هەر لەسەرەتاوە ئامادەی نەبووە، وەک لە پێشتر سەرنجم پێدا.

بەدوای ئەو ڕوداوەدا(جەنگی جیهانی یەکەم و دەرهاویشتەکانی)

هەڵپەکردن بۆ دەسەڵات لە ژێی ناوی ناسیونالیستی نەژادی و ئاینی و تەنانەت چەپگەریش بەشێک بوون لەو شەپۆلە سیاسیانەی خۆرهەڵاتی ناوەڕاست پێدا گوزەرری کرد ، ئ□م توانین بڵێین زۆربەی ش□ش□کانی ناوچەکە لە گۆڕینی دەموچاوەکان ومۆدیلێکی نوێ لەسەرکوتکردن و خۆسەپاندن زیاتر هیچ داهاتێکی سیاسی ، فەرهەنگی ، ئابوری نەبوونە هۆکاری ژیانەوەی ک□م□گ□ی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست، هەموو ئەم ڕووداوە مێژوویانە تارماییەکانی تۆختر کردوە و خەڵکی ئاوێزانی دونیای یەئس و بێ ئومێدی کرد ، تەنها و تەنها ئانارکیەکان بوونە براوەی ڕۆژگارەکە، شتێک کە ناوی پێشکەوتنی بەشەریەتی شەرقە لە چواچێوەی ژیان لەگەڵ مێژوو و کەلتور ، ڕقی نەژادی و ئاینی بەرامبەر هاونیشتمانەکەی زیاتر تێپەڕی نەکرد ، دروست بوونی دەوڵەتی جوو(ئیسرائیل)ش وەک نموونەیەکی زیندوو بۆ دەسەڵاتی ناسیونالیستی نەژادی و دینی ناوچەکە(عەرەبی بەتایبەتر) مکۆمکردنی پێگەی سیاسی و ناوەندێتی دەسەڵاتی ڕەها قوڵترکردوە ، ئەوەی بە کۆتا هات ئازادی تاک و بڕیاری خەڵک بوو.

فەراغی یاسا و ئیغتیسابی دەسەڵات لەلایەن ڕەقەمەکانەوە بە هۆکاری پاراستنی ئاسایش لە تەواوی جومگەکانی دەوڵەتداری هۆکارێکی دورستکراوی تربوو بۆ سەرکوتی جەماوەر و شەقامەکەی ، مر□ق کاتێک قسە لەسەر دەسەڵاتی گەل دەکات قسە کردنە لەمەڕ یاسا و ئیدارەدانی دەوڵەتداری بە شێوەیەکی کراوە و بینراو، لە هەمان کاتدا زەمینەیەک بۆ سیکۆلاریەت فەرهەم بێت کە خەڵک بەشێوەیەکی تەندروست تێکەڵ بە جیهانی سیکۆلاریستی ببێت، لێرەدا ئەرکی دەسەڵاتە بە دەرجەی یەکەم ئەم فەزایە بجوڵێنێت، هەر بۆیە ئەگەر تەماشای دونیای ڕۆژئاوا بکەین دەستپێکی ئەم ڕەوتە لە ژیانی سیاسی و کۆمەڵایەتییان دەگەڕێتەوە بۆ شازدە سەدە پێش ئەمڕۆ.
هۆکارێکی تر خودی ڕۆژئاوایە بەرامبەر ئاڵوگۆڕ و پێشهاتەکانی ڕۆژهەڵاتی ناوین ، بە درێژایی ئەو ڕابردووە بەهۆی پاراستنی بەرژەوەندیەکانیان کەمتر لەگەڵ گۆڕینی دەسەڵاتێکی ڕادیکاڵیدا بوون لە ناوچەکە ، هەمیشە هەوڵیان بۆ ڕێفۆرم داوە لەکاتێکدا یەقین بوونە لەو دەسەڵاتە خۆسەپێنەرە ، بۆ خۆی ئەم ئیزدیواجیەتەی ووڵاتانی زلهێز باری سەرشانی خەڵکی ڕۆژهەڵاتی ناوینی قورستر کردوە ، لە ئەگەری هەر هاوپشتی و داواکاریەک شۆڕشی ئیسلامی ئ□□ران دەکەنە نموونەیەک بۆ خۆ دزینەوە لە خواستەکانی خەڵکی ناوچەکە.

تەواوی جەنگ و ململانیە سیاسیەکان هەر لە جەنگی یەک و دووی جیهانی

و جەنگی ساردی هەردوو بلۆکی شەرقی و غەربی تا پەلامارەکەی ١١ی سێپتەمبەر ، ڕاستەوخۆ و ناڕاستەوخۆ کاری لەسەر پەکخستن و دواکەوتنی کرانەوەی دونیای کۆمەڵگەی ڕۆژهەڵاتی ناوین کردوە، هەر لەلادانی ڕژێمی بەعسی عێراق و شێوازی ئیعدامی خودی سەدام و بەرهاری عەرەبی و ئاکامەکانی ئاماژەیەکی بەردەستن لە نەگۆڕێی هزری دەگمای ئەو ناوچەیە.

ئەنجام بە کرانەوەی گرێ کوێرە و توانەوەی بەستەڵەکی دەگما ، پێویستی کرانەوەی ئایدیۆلۆژی و بەجێهێشتنی ڕوئیای قەومگەرایی بەلانی کەمەوە بە پاتریوتیزم (نیشتمانیبوون) ی کراوە وەک هەوەڵێک بە ئاشتەواییەکی هاوڵاتی،هەروەها دوور خستنەوەی ئاین لە دەستور، دەبێت دین لەگەڵ پێشکەوتنی کۆمەڵگە ڕێکبخرێت دەستوەردانی سیاسی بەشێک نەبێت لە ئەجندای وەکو پێویستیەکی ڕوحی تاک لە کۆمەڵگە مامەڵەی پێبکرێت، دواجار بەدوای ئەم هەنگاوانە دەکرێت قسەیەک لەسەر خەونی دیموکراسی ناوچەکە بکرێت و سەرێبکەوێت.

بانگەوازێک بۆ کوردانی بریتانیا سەبارەت بە بەرگرتن بەم شەڕەی کە بەڕیوەیە:

زاهیر باهیر – لەندەن

هەمووان دەزانن بە گوێرەی هەواڵەکانی میدیا و سۆشیاڵ میدیا ، شەڕێکی سەختی ناڕەوا دژ بە شەنگال و هەموو کورد بەڕیوەیە. شەڕەکە وەکو سەراپای شەڕە ناڕەواکانی دیکەی کە مێژوو تۆماری کردون، لە بەرژەوەندی کەسمان نیە ، جگە لە بازرگانانی جەنگ و حکوتەکانی ناوچەکەو وڵاتانی ئەوروپا و ئەمەریکا و زلهێزەکانی دیکە و کارگەکانی دروستکردنی تەقەمەنی، شەڕەکە برسێتی و نەهامەتی و کەچکردن و وێرانی و گێڕانەوەی کۆمەڵە و تاکەکانی بە پێشەوکردنی وەهمەکان و سەرچاوەی خولقێنەری ڕاسیزم فاشیزم ئەگەر بە کاتیش بێت، هەموو ئەمانە لەگەڵ خۆیدا دەهێنێت.

ئەمەی کورد جگە لە فەلەستینییەکان ڕەنگە ئەزموونی نەگریسی هەموو جۆرەکانی جەنگمان لە نەتەوەکانی دیکە بە ‘ کشمیرییەکانیشەوە’ ، زیاتر هەبێت. ڕاستە گەلەکمان گەنجین و لە نەو خودی بارودۆخی جەنگدا نەژیاوین ، بەلام تا ئێستاش لەژێر سێبەرەکەیدا دەژین و شەڕ کارایی گەوەری خۆی لە سەر داناوین، هەر هیچ نەبێت، بە لە دەستدانی یاخود ونبوونی کەسەکی خۆشەویستمان.

ئەم شەڕەی کە بەڕیوەیە ، بەڕیوەیە و دوای “ڕزگارکردنی ” موسڵ دەست پێدەکات، بە تەنهاش هەڕەش نابێت بەسەر شەنگال و یەزیدییەکان . پلان و ئەجێندەی پارتی و دەوڵەتی تورکیای ئاغایان ، ئاشکرا و ڕوونە و بەشێکی هەڕەشەکە بەسەر قەندیل دەبێت و بەشەکەی دیکەشی بەسەر کوردانی ڕۆژاوا و خۆسەرییەکانیان دەبێت ، بەتایبەت جەزیرە.

ئیدی کاتی ئەوە هاتووە بە دەنگی بشکێنین، کاتی ئەوە هاتووە چالاکی کاریگەر ئەنجامبدەین ، کاتی ئەوە هاتوە ” پێشخواردنی کەوڵەکە ” بکەوینە خۆمان ، نەك دوای “خواردنی” بکەوینە پەلەپەوزە. کاتی ئەوە هاتووە وەڕای جیاوازیی بیرو بۆچون و هەبوونی ڕەخنەمان لە پەکەکە و ئینتیمای سیاسیمان بۆ گروپ و ڕێکخراوە سیاسییەکان ، لە لیژنەیەکدا، گروپێکدا، کەمپەینێکدا، کە نە کەس سەرەکی بێت و نە چالاکییەکانیشی بەسەرا بسەپێنرێ و نە بە ڕای تاکە کەسیش ئەنجامبدرێ، خۆمان کۆکەینەوە.

بەڵێ وەختی ئەوەیە کە یەکبگرین قسە لەسەر ئەوەی کە دەکرێت بەمان ، بکەین، تاکو بەر بەم شەڕە ڕاگرین، گەر نەشتوانین ڕاشیگرین ، خۆ نابینە جێگای گلەیی خۆشمان و بەدەر لە خۆشمان.

ئەوانەی کە ئامادەن کاری جددی و چالاکی جددی بکەن کە هیچ نەبێت بەرهەمەکی بچوکیشی هەبێت، تکایە لە ڕێگای ناردنی پەیامەکی شەخسییەوە بە فەیسبووک ئاگەدارم بکاتەوە تاکو ڕاوێژ لەسەر کات و ڕۆژ و شوێن بکەین بە یەکەم دانیشتنمان .

ئەمەی کەمن دەیڵێم پێشنیارە و من هیچ نیم و سەر بە هیچ لایەنەکی دەسەڵاتخواز نیم چاوەڕوانی پەیداکردنی سەرمایەی سیاسیش، نە بە خۆم و بە ئەوەشی کە باوەڕم پێی هەیە ناکەم، خۆشتان بە کردەوە ئەمەتان بۆ دەردەکەوێت.

زاهیر باهیر – لەندەن